Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donnenberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*: în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulŭ inserțiuniloră: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. si 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 33)

„Gazeta" ese în fiă-care-di
Abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate: Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ: a administrațiune, piața mare, Tărgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 179.—Anulŭ LVI. Brașovŭ, Duminecă, 15 (27) Augustŭ 1893.

Glasulŭ unui mameluculŭ.

Brașovŭ, 14 Augustŭ st. v.

Intre cei **patru sute și mai** bine de deputați, carĭ facŭ legile în dieta unguréscă, suntŭ fórte mulțĭ de aceia, despre carĭ nu se aude nimica. Ședŭ acolo cu anii întregĭ și tragŭ plata de deputatŭ, dér din gura lorŭ nu se aude nicĭ o vorbă. Aceștia suntŭ mai alesŭ deputațĭ din partida guvernului, carĭ nu cunoscŭ decâtŭ cuvêntulŭ: „*igen*", când votézĕ pe sprêncénă ca mameluci ascultătorĭ.

Astfelŭ de deputați se alegŭ mai cu sémă prin cercurile naționalităților și scimŭ, că se alegŭ la poruncă, se impunŭ éc'așa de domnĭ în mânia pasivității nóstre.

Cerculŭ de alegere Lăpușului ungurescŭ, locuitŭ aprópe numai de Românĭ, numĕră astfelŭ ca deputatŭ alŭ sĕu pe d-lŭ Simo Lajos, despre care n'amŭ auditŭ nicĭ-odată să fi grăitŭ ceva în dietă. Acuma cetimŭ însĕ prin foile ungurescĭ, că venindŭ acasă, a adunatŭ la băile din *Stoicenĭ*, din apropierea Lăpușului, pe vre-o 200 de ómenĭ, înaintea cărora d-lŭ deputatŭ și-a datŭ, vedĭ Dómne, sémă despre „activitatea" sa din dietă.

Nu-i vorbă, despre isprăvile sale n'a avutŭ sĕ spună marĭ lucrurĭ, căcĭ ce sĕ grăescĭ, despre ce nu este? Dér în schimbŭ pentru acésta a aflatŭ de bine d-lŭ Simo a vorbi despre cestiunea naționalităților, la care tocmai așa se pricepe domnia sa, ca și haiducii la turnarea de clopote.

Cu vorbe gŏle învĕțate de rostŭ din foile șoviniste, „sbiciuesce" pe „agitatorii" carĭ arŭ voi sĕ amăgéscă poporulŭ și sĕ-lŭ ducă pe căi nelegiuite, și „în contra cărora guvernulŭ va trebui sĕ ia mĕsurĭ aspre" măcarŭ că — dice elŭ — nu vedeți, câtă libertate au Românii în Ungaria?

N'are ideă d-lŭ deputatŭ de ceea ce va se dică libertate, când vorbesce așa. Orĭ dóră, crede elŭ, se mai pomenesce unde-va în lume, ca cineva sĕ fiă în adevĕrŭ liberŭ și totușĭ sĕ fiă nemulțumitŭ? De ce nu se plângŭ Elvețianii și Americanii, că suntŭ asupriți?

Dér d-sa ne vorbesce de legile, carĭ arŭ asigura autonomia nóstră și ne-ar ierta sĕ ne folosimŭ de limba nóstră maternă și sĕ promovămŭ cultura nóstră, vorbesce de avantagele dreptului de întrunire, de așa dișa libertate a presei și de „egala îndreptățire a tuturorŭ înaintea legii".

Frumóse vorbe, dér cum stămŭ cu faptele? Adusu-s'au la 1867 și legĭ mai îngăduitóre față cu naționalitățile, dér nu s'a adusŭ nicĭ una, care sĕ *asigure* în adevĕrŭ măcarŭ o părticică din libertatea lorŭ. Dér ce ar folosi chiar și legile cele mai bune, décă nu se respectézĕ și nu se esecută, décă numai Ungurii poruncescŭ în țéră și nu vorŭ sĕ scie, decâtŭ de interesele rassei lorŭ, ale limbei și culturei lorŭ?

Ce autonomiă și libertate este, când mereu 'ți încalcă dreptulŭ, mereu ești împedecatŭ în tóte întreprinderile pentru înaintarea némului tĕu, când ești prigonitŭ pentru sentimentele și pentru limba ta, când cei ce sarŭ în apĕrarea ei sunt clevetiți ca trădătorĭ de patriă, trași în judecată și înfundați în temniță? Ce folosesce dreptulŭ de întrunire, când ți-se oprescŭ adunările și când te vedĭ urmăritŭ, ca unŭ făcĕtorŭ de rele, pentru că ai luatŭ parte la vr'o adunare, care în cele din urmă cu mare greu totușĭ s'a concesŭ? Ce libertate este pentru Românii din Turda și Oradea-mare, când li-se dĕrîmă casele cu bolovanĭ și cu sĕcurĭ, pentru-că au luatŭ parte la o adunare românéscă séu au luatŭ în apĕrare autonomia bisericéscă și dreptulŭ limbei românescĭ?

Și apoi ce crede d-lŭ Simo, că pentru a fi liberŭ, ajunge sĕ nu fi tocatŭ în capŭ? Atuncĭ suntŭ liberĭ și șclavii din Africa, nicĭ pe aceștia nu-i mai omóră așa numai de bunulŭ placŭ.

De ce nu erau mulțumiți și Ungurii înainte de 1848, căcĭ aveau și atuncĭ dietă și guvernulŭ lorŭ? De ce n'au fostŭ mulțumiți în anii 1860 și de ce nu suntŭ mulțumițĭ nicĭ astădĭ, când li-s'a datŭ pânea și cuțitulŭ în mână?

„Mergeți în Basarabia", — dice d-lŭ deputatŭ, — acolo veți vedé Românĭ asupriți. Acolo li-s'a scosŭ limba din biserică, scólă și comună!"

Ei bine, asupritoriĭ noștri încă n'au ajunsŭ așa departe, dér suntŭ pe cale s'o facă; guvernulŭ, dieta și societatea maghiară nu se gândescŭ la altceva, decâtŭ cum sĕ ne scótă mai ușorŭ și mai iute limba de pretutindenĭ.

Și totușĭ deputatul dela Lăpușŭ pretinde ca Românii sĕ sufere în tăcere prigonirile în contra limbei și a culturei lorŭ, ba mai multŭ, pretinde sĕ fiă mulțumiți și sĕ dea cu petri în acei bărbați, carĭ le ieau în apĕrare cele mai sfinte interese naționale.

E fórte șugubĕțŭ d-lŭ Simo, și décă crede, că prin aceea, că și-a sfîrșit cuvêntarea sa cătră alegĕtorĭ în limba română, i-a și câștigatŭ pentru pacea, ce li-o pregătesce maghiarismulŭ violentŭ săpând mormêntulŭ nației lorŭ, se înșélă amarŭ!

Mai bine sĕ fi vorbitŭ d-lŭ Simo numai unguresce, dér sĕ fi vorbitŭ cu dreptate și cu adevĕrată dragoste cătră conlocuitoriĭ lui românĭ, căcĭ atuncĭ ar fi avutŭ celŭ puținŭ cuvêntŭ sĕ apeleze la concordiă și buna înțĕlegere!

CRONICA POLITICA.

— 14 (26) Augustŭ.

Dumineca rtecută amŭ arătatŭ, ce va sĕ dică **pacificarea naționalităților** în înțelesulŭ plănuitŭ de Maghiarĭ. Cu pacificarea acésta s'au ocupatŭ foile ungurescĭ și în cursulŭ sĕptĕmâneĭ acesteia. Fóia kossuthistă „*Egyetértés*" dice, că stau fórte rĕu trebile în Ungaria. „Nu este liniște, nu e pace în țéră, corpulŭ întregŭ alŭ statului ungarŭ e plinŭ de rănĭ grele și în locŭ ca stările sĕ se îmbunĕtățéscă, ele devinŭ totŭ mai slabe, totŭ mai posomorîte; în țéra întrégă se agită lupte de naționalitate, statulŭ maghiarŭ e plinŭ de dușmanĭ etc. etc. E neapĕratŭ de lipsă decĭ pacificarea naționalităților. Celŭ dintâiŭ mijlocŭ pentru acéstă pacificare ar fi, după „Egyetértés", luarea tuturorŭ școlelorŭ din mâna naționalităților și maghiarisarea lorŭ, prefăcêndu le pe tóte în școle de statŭ ungurescĭ; alŭ doilea mijlocŭ de pacificare ar fi înființarea unei armate naționale ungurescĭ, care sĕ nu mai stea sub puterea celorŭ dela Viena și cu care iute sĕ pótă astupa gura celorŭ ce arŭ cuteza a și mai apĕra limba și legea lorŭ strămoșéscă în potriva maghiarisărei.—Vedĭ, asta-i „pacificare„ nu glumă! Cui îi trebue pace, sĕ vină numai aicĭ, în „țéra Maghiarilorŭ", c'apoi se va sătura elŭ de pace, de-i va sări ochii.

*

Incă și mai minunatŭ este unŭ altŭ mijlocŭ de pacificare, ce-lŭ plănuesce ministrulŭ ungurescŭ de interne Hieronymi. Acestŭ ministru a adunatŭ pe toți fișpanii din țéră la Budapesta, ca sĕ se sfătuéscă despre trebile de prin comitate. In conferența ținută cu ocasiunea acésta cu fișpanii din Ardealŭ, după cum ni-se împărtășesce nouĕ, s'a plănuitŭ, ca în luna lui Septemvre, când se va deschide dieta, fișpanii sĕ céră dela dietă, ca sĕ-i dea ministrului de interne împuternicirea, ca pe calea ordinațiunilorŭ sĕ introducă de pe-acuma **administrația de statŭ în Transilvania.** Acéstă stare escepționată pentru Ardealŭ ar rĕmânea așa până când mai târdiu, printr'o lege adusă de dietă, administrația de statŭ se va în-

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Din Plaiulŭ Peleșului

de

Ioanŭ G. Babeș.

Am cetitŭ cu multă plăcere admirabilele escursiunĭ ale d-lui *I. Turcu* făcute în munții Făgărașului, ai țĕrii Bârsei și ai Branului, și publicate de D-sa în foiletonulŭ „Gazetei Transilvaniei".

Descrierile autorului escursiunilorŭ au unŭ interesŭ deosebitŭ pentru literatura nóstră *toponimică* și *topografică*, atât de sĕracă, încâtŭ aprópe mai tótă nomenclatura indicată în hartele murale întrebuințate în școlele nóstre din România e străină și greșitŭ tipărită, așa că, vĕdêndŭ asemenea barbarisme întroduse în limba română, rĕmâi ca opărit; de esemplu: *Olsó Tomis* (Timișulŭ), *Schanz* (Predelușulŭ); *Bodza* (Gura Buzĕului); *Terzborg* (Branulŭ) etc.

Chiar și numai din acestŭ punctŭ de vedere, unŭ dicționarŭ românescŭ *toponimicŭ*, care sĕ cuprindă nomenclatura tuturorŭ localităților din tóte regiunile locuite de Românĭ, e imperiosŭ reclamatŭ. Unŭ asemenea dicționarŭ însĕ numai așa s'ar puté compune, décă cărturarii noștri arŭ descrie și arŭ publica monografiile localităților pe unde trăescŭ, imitândŭ în acéstă privință pe d-lŭ *I. Turcu* și pe d-lŭ *I. G. Babeșŭ*, autorulŭ cărții numite: „*Din Plaiulŭ Feleșului*".

Stilulŭ, în care e scrisă acéstă carte, e fórte românescŭ, frumosŭ și accesibilŭ pentru orĭ și care cetitorŭ mai puținŭ, séu mai multŭ instruitŭ. Se apropie și sĕmĕnă în multe cu stilulŭ frumóselorŭ escursiunĭ ale d-lui Turcu, din care asĕmĕnare reesă, că ambii autorĭ suntŭ din aceeași regiune și anume din *țéra Bârsei*, unde se vorbesce totŭ așa de bine românesce, ca și în România.

D-lŭ I. G. Babeșŭ, de origine fiindŭ din Branŭ, după terminarea școlelorŭ comerciale la Brașovŭ, s'a devotatŭ acestei carierĭ și actualmente e șefŭ-contabilŭ la marea fabrică de postavŭ Schesser Rhein & Comp. din Azuga.

Astŭ-feliu d-sa, avêndŭ ocasiune sĕ cunoscă cu de-amĕruntulŭ frumósele pozițiunĭ dela obărșia Prahovei, a datŭ la ivélă o interesantă și importantă lucrare, la care este anexată și o *hartă topografică* împreună cu 10 ilustrațiunĭ și în care descrie cu cea mai bună credință și sinceritate resultatulŭ cercetărilorŭ și studielorŭ sale făcute la fața locului în Predealŭ, Azuga, Buștenĭ și Poiana Țapului.

Cartea e dedicată *M. S. Regelui Carol I „în sĕmnulŭ unui adêncŭ sentimentŭ de credință, supunere și devotamentŭ"*.

E împărțită în cincĭ părțĭ și fiăcare parte e totŭ așa de interesantă pentru istoricŭ ca și pentru filologŭ, pentru etnografŭ ca și pentru folcloristŭ, pentru comercianți ca și pentru economiștii politicĭ, cărora, cu deosebire, le atragemŭ atențiunea asupra ei.

Pentru dovedirea afirmațiunei nóstre relativă la stilulŭ frumosŭ, correctŭ și curgĕtorŭ, în care e scrisă cartea, lăsămŭ pentru astă-dată sĕ urmeze aci din partea III-a următorulŭ capitolŭ:

Nesiguranța publică din trecutŭ.

Pădurĭ seculare și mulțimea de văi și văgăune potrivite pentru ascunsŭ, au favorisatŭ de minune încuibarea hoțilorŭ pe valea Prahovei, traversată fără întrerupere de călĕtorĭ.

„Malulŭ Ursului", „Geanonea" și „Trestia" (astădĭ tunelulŭ călei ferate) erau cu dreptŭ cuvêntŭ temute de călĕtorĭ, căcĭ aicĭ se făceau cele mai neomenóse călcărĭ și chiar omorurĭ.

O fată de neamŭ mare din Bucurescĭ, a căreia familiă fusese călcată nóptea de tâlharĭ la cârciuma dela Trestiă, voindŭ sĕ scape cu fuga, a trecutŭ Prahova, spre a se refugia în pădure, dér a fostŭ ajunsă de tâlharĭ și omorîtă.

Valea, unde s'a întêmplatŭ faptulŭ, se numesce și astădĭ „Valea Fetei".

Spătarulŭ Cantacuzino, în aședĕmêntulŭ sĕu de fondațiune pentru mănăstirea Sinaia, încă pomenesce de hoțĭ: „... și neputêndŭ trăi de tâlharĭ, de vreme ce pe acele vremurĭ locașurile tâlharilorŭ, mai osebitŭ din alte locurĭ, acolo le era".

troduce în tótă Ungaria. Pe calea acésta crede ministrulŭ Hieronymi, că va putea resolva cestiunea transilvană. Elŭ speréză, póte, că luându-se din mâna comitatelorŭ dreptulŭ de-a alege pe funcţionarĭ şi de-a se cârmui pe sine ele inse-le şi trecêndŭ acestŭ dreptŭ în mâna guvernului, pe calea acésta guvernulŭ va puté mai uşorŭ sĕ ne jóce cum îi place, ba póte speréză chiar, că numindŭ şi dintre Românĭ ici colea câte-unŭ slujbaşŭ, va isbuti sĕ-şĭ câştige şi între noi anumiţi slăbănogĭ, carĭ pentru câte unŭ osŭ de rosŭ sĕ se facă uneltele Ungurilorŭ. Vorŭ rĕmâné însĕ Ungurii pe josŭ şi cu acestŭ planŭ alŭ lorŭ, cum au rĕmasŭ şi cu alte multe. Inima popórelorŭ nu se câştigă cu mişelii şi cu minciunĭ, ci numai cu o tractare binevoitóre, sinceră şi dréptă.

*

Miercurea trecută s'a întrunitŭ în Budapesta **congresulŭ inspectorilorŭ** de şcóle unguresci şi **adunarea regnicolară a învĕţătorilorŭ unguri.** Cu prilegiulŭ acesta „pedagogii“ unguri au ţinutŭ sĕ-şĭ dea şi ei arama maghiarisării pe faţă. La punctulŭ despre „metoda instrucţiunei limbei maghiare“ referentulŭ Dr. Emericŭ *Nemény*i, inspectorŭ de şcóle în comitatulŭ Cianadŭ, a cerutŭ, ca sĕ se schimbe actualulŭ planŭ de învĕţământŭ pentru şcólele poporale, fiindcă acestŭ planŭ are greşéla de-a pretinde, ca *limba maternă* sĕ fia limba de propunere. In consecenţă elŭ a făcutŭ propunerea, ca congresulŭ sĕ enunţe, că şi în şcólele de limba nemaghiară, *limba de propunere sĕ fiă cea maghiară*, ér limba maternă sĕ se folosésca numai ca ajutorŭ. Mai departe a cerutŭ şovinistulŭ inspectorŭ, ca din planulŭ de învĕţământŭ sĕ se scótă studiulŭ limbei materne, pentrucă „copiiĭ nu potŭ învĕţa de-odată dóue limbi“; mai încolo, **copiiĭ sĕ fiă siliţi** *a cânta cântece nnguresci chiar şi atunci când nu le-ar înţelege*, ér la esercitiile gimnastice sĕ se folosésca *comanda ungurésca.* Unŭ altŭ inspectorŭ şcolarŭ, *Bánhegyi*, din comitatulŭ Bichişŭ, a propusŭ, ca *în şcólele naţionalităţilorŭ sĕ se aplice dascalĭ*, **carĭ nu cunoscŭ limba maternă a elevilorŭ;** sĕ se dea diplome numai acelorŭ dascălĭ, carĭ sciu bine unguresce; *în preparandiile naţionalităţilorŭ limba de propunere sĕ fiă cea maghiară* etc. Ne oprimŭ aicĭ cu citaţiunile adaogêndŭ, că congresulŭ a hotăritŭ sĕ primésca propunerile lui Neményi ca „dorinţe“ şi „părerĭ“ şi sĕ facă unŭ memorandŭ în sensulŭ acesta, pe care apoi sĕ-lŭ aştérnă ministrului Csáky şi în care sĕ se céra revisuirea legei de învĕţământŭ. Credemŭ, că e de prisosŭ a mai desfăşura cetitorului monstruositătile, ce cuprindŭ propunerile inspectorilorŭ şi dascălilorŭ unguri faţă cu învĕţământulŭ din şcólele nemaghiare. Ei una vréu: sĕ facă Ungurĭ şi din pietrii. Noi însĕ una scimŭ: Nicĭ odată popórele nemaghiare din acestŭ statŭ nu se vorŭ lăpĕda de limba şi naţionalitatea lorŭ, măcarŭ de ar crepa toţi inspectorii de şcóle ungurĭ!

*

Ţilele trecute s'au întêmplatŭ scene sângeróse între muncitorii francesĭ şi italienĭ din ocnele dela **Aigues-Mortes** din Francia. Causa turburărilorŭ a fostŭ, că întreprinzĕtorii ocnelorŭ părtiniau pe muncitorii italienĭ faţă de cei francesĭ, din care causă aceştia plinĭ de ură au începutŭ sĕ-şĭ rĕsbune în modŭ brutalŭ. Ei au atacatŭ pe muncitorii italienĭ cu revolvere, i-au bătutŭ şi alungatŭ pe câmpurĭ, omorându vre-o ţece din ei şi rănindŭ vre-o 30. Casulŭ acesta regretabilŭ a produsŭ mare iritaţiune în tóte orăşele din Italia. In Roma, Neapolŭ, Milanŭ, Mesina, Torino şi alte orăşe poporulŭ a făcutŭ manifestaţiunĭ de stradă, au insultatŭ ambasadele francese, cântându cântece naţionale italiene şi imnulŭ germanŭ. S'a observatŭ, că Italienii au manifestatŭ din incidentulŭ acesta contra Franciei şi nu multŭ trebuia până la provocarea unui conflictŭ diplomaticŭ. In cele din urmă însĕ afacerea s'a aplanatŭ pe cale liniştită.

Naţionalităţile în Austro-Ungaria şi tripla alianţă.

Gazeta nemţéscă din capitala Bavariei scrie mai multŭ, ca alte gazete din ţéra nemţéscă, despre stările din monarchia nóstră şi naţionalităţile din Ungaria şi Transilvania, precum şi despre naţionalităţile de dincolo de Laitha.

Acuma i supĕră pe cei dela gazeta amintită, că între popórele din Austro-Ungaria se ivescŭ nisuinţei şi încercărĭ, carĭ au de scopŭ a slăbi séu chiar a desfiinţa alianţa acestei monarchii cu Germania. Acésta privesce mai multŭ pe naţionalităţile slave şi pe Românĭ, căcĭ câtŭ despre lealitatea „factorilorŭ conducĕtorĭ politicĭ“ din Austro-Ungaria faţă cu alianţa triplă, fóia nemţéscă pare a fi liniştită.

Cu părere de rĕu constată „Allg. Ztg.“, că afară de Polonĭ, toţi ceialalţi Slavĭ ai monarchiei habsburgice, n'au simpatiă pentru alianţa cu imperiulŭ germanŭ, ba i suntŭ chiar duşmanĭ. Cehii bătrênĭ şi Croaţii dela guvernŭ primescŭ siliţi din oportunitate politica triplei alianţe, dér în acelaşi timpŭ nu-'şĭ uită de-a arunca o ochire plină de dorŭ asupra Rusiei. Pe faţă au păşitŭ numai Cehii tinerĭ şi aderenţii lorŭ sudslavicĭ în contra politicei triplei alianţe. Scopulŭ lorŭ este federalisarea Austriei prin îmbucătăţirea ei în mai multe state micĭ slavice, în carĭ Germanii ar fi asupriţi. Scutulŭ acestui imperiu federativŭ slavicŭ ar fi Rusia şi Ţarulŭ. „Pentru acéstă politică de distrugere, — dice „Allg. Ztg.“ — lucră Cehii tinerĭ, pentru acestŭ scopŭ 'şĭ caută ei aderenţi şi între alte popóre negermane şi silinţele lorŭ au fostŭ deja încoronate de succesŭ.“ Fóia germană înţelege aicĭ pe Românĭ, pe carĭ i-ar fi câştigatŭ Cehii contra triplei alianţe. Din espunerile ei se vede însĕ, că îndeosebĭ asupra stărilorŭ din Transilvania şi Ungaria gazeta din München este neîndestulitorŭ înformată. Cu tóte acestea, părerile şi espunerile ei fiindŭ interesante şi de însemnătate pentru vremile de adĭ, dămŭ aicĭ în traducere partea cea mai esenţială a articulului din vorbă. Étă-o:

Combaterea stărilorŭ esistente de dreptŭ publicŭ a apropiatŭ pe Cehii tinerĭ de Slavii şi de Românii ungurenĭ, căcĭ poporaţiunile acestea combatŭ dualismulŭ creatŭ la 1867, fiind-că prin acela vĕdŭ înfiinţarea unei dominaţiunĭ unilaterale a Maghiarimei în Ungaria, sub care dominaţiune ei se simtŭ seriosŭ ameninţaţĭ în naţionalitatea lorŭ. Durere, că politica de naţionalitate a guvernelorŭ unguresci, în deosebĭ însĕ şovinismulŭ maghiarŭ, care de vr'o 15 anĭ încóce devenindŭ din ce în ce mai puternică, a lăţitŭ şi mai tare neliniştea între nemaghiarĭ şi a pregătitŭ multŭ spiritele pentru o politică irredentistă. Până ce naţionalităţile aceste făceau opositiune fiăcare pentru sine, nu era greu a paralisa séu respinge pe cei isolaţĭ cu mijlócele puterii de statŭ. Dér adĭ stă lucrulŭ altfelŭ, deórece „solidaritatea naţionalităţilorŭ“ în Ungaria a ajunsŭ deja în stadiulŭ realisării. In momentulŭ, când aceste poporaţiunĭ vorŭ procede în înţelegere reciprocă, pe basa unui programŭ unitarŭ, demersulŭ lorŭ va fi o acţiune însemnată.

Imprejurarea acésta au cunoscut'o bine conducĕtorii Cehilorŭ tinerĭ, şi lorŭ li-a succesŭ a aduce naţionalităţile neîndestulite în atingere una cu alta. Dovadă invederată despre acésta a fostŭ conferenţa din urmă a Românilorŭ, ţinută în Sibiiu. Astădĭ visézŭ érăşĭ Slovacii, Românii şi Sêrbii de „teritorii autonóme naţionale“, de o „Transilvaniă independentă“, de „Vojvodina sêrbéscă“, de unŭ „principatŭ slovacŭ“ etc. In Agramŭ se lucréză cu zelŭ pentru reîncorporarea Dalmaţiei la regatulŭ „triunitŭ“, şi se speculéză la anexarea Bosniei şi a Herţegovinei în favorulŭ unei Croaţii mărite, tragŭ cu ochiulŭ câte odată şi Slovenilorŭ din vecinătate, numai ca sĕ se realiseze imperiulŭ mare croatŭ.

Politica Cehilorŭ tinerĭ, îndreptată în contra triplei alianţe nu avea primire bună timpŭ îndelungatŭ la nemaghiarii din Ungaria, cu deosebire Românii nu voiau multă vreme sĕ audă de prietenia cu Ruşii. Lucrurile s'au schimbatŭ, ce e dreptŭ, de când s'a făcutŭ apropierea între Francia şi Rusia şi de când dorinţele şi plângerile Românilorŭ nu putură afla ascultare în Viena. După scirile ultime, se dice, că ar fi succesŭ de curêndŭ Cehilorŭ tinerĭ de a câştiga pe conducĕtorii competenţi ai Românilorŭ în contra triplei alianţe. Prietenia vechiă a Românilorŭ faţă cu Francesii a contribuitŭ la acésta în modŭ însemnatŭ.

Simpatia pentru Francesĭ se ivesce însĕ şi la o parte a contrarilorŭ politicĭ şi naţionalĭ ai Românilorŭ, la o parte din Maghiarĭ. în deosebĭ la aderenţii „partidei independente“, a „stângei estreme“, alŭ cărei scopŭ principalŭ este rumperea Ungariei de către Austria şi realisarea unui statŭ naţionalŭ maghiarŭ „independentŭ“. Aceştĭ revoluţionarĭ maghiarĭ vĕdŭ bine, că formaţiunea de astădĭ a monarchiei austro-ungare, în politica triplei aliauţe şi înainte de tóte în prietenia strînsă cu Germania 'şĭ află radimulŭ sĕu celŭ mai puternicŭ. Deórece însĕ voescŭ sĕ casseze, sĕ delăture acéstă formaţiune de dreptŭ publicŭ, 'şĭ dau silinţa sĕ slăbéscă şi acelŭ scutŭ de apĕrare alŭ positiunei unitare de putere mare a Austro-Ungariei.

Partida independentă a datŭ între altele espresiune acestei tendinţe şi în manifestulŭ sĕu de alegere, din anulŭ 1892. In acelŭ manifestŭ se dice: „Trebue sĕ cumpănimŭ seriosŭ, că óre alianţa triplă este unica combinaţiune diplomatică corectă între raporturile date?“ Pázmándy şi alţi soţĭ de partidă ai lui, încă propagă de multŭ cultulŭ Francesilorŭ. Paralelŭ cu prietenia francesă s'a lăţitŭ — duşmănia în contra atotŭ, ce este germanŭ. Şi, că Rimler a umblatŭ la St. Petersburg, causa acestei călĕtorii a lui n'a fostŭ numai ambiţiunea personală a sa, ci şi direcţiunea francesofilă şi antigermană, ce esistă în sênulŭ partidei independente. Este însĕ comicŭ, décă acestŭ Rimler, ai cărui străbuni de sigurŭ nu cu Arpad au venitŭ în ţéra Maghiarilorŭ vré sĕ dovedéscă consângenitatea între „noi Ungurii“ şi între Ruşi şi face imputări bisericei catolice, că prin limba latină a ridicatŭ unŭ părete despărţitorŭ între clasele superióre şi între poporulŭ de rêndŭ. Numai unŭ renegatŭ germanŭ póte sĕ se dejoséscă până acolo, ca sĕ facă temenele moscovitismului....

Toţi aceştĭ adversarĭ pe faţă şi ascunşi ai politicei triplei alianţe în Austria şi Ungaria, carĭ din motive diferite şi cu scopurĭ contrare se întêlnescŭ în acéstă opositiune, n'ar puté fi primejdioşi nicĭ politicei acesteia nicĭ stărilorŭ de dreptŭ publicŭ din monarchia habsburgică, décă de partea cealaltă puterile sustiitóre (guvernele) ar fi bine organisate, şi conscii de ţinta urmărescŭ. Durere însĕ, nu este aşa. Contele Taaffe duce o politică dela mână ungură. — Cui póte sĕ impună? pe cine liniştéscă acésta? Ér cei din *Ungaria credă*

Pe la începutulŭ secolului trecutŭ şi în totŭ decursulŭ acestuia, munţii comunei nóstre erau plinĭ de tâlharĭ, în mare parte Sĕcui din Transilvania. Aceştĭ Sĕcui călcau şi jefuiau nu numai pe călĕtorĭ, dér chiar şi Schiturile şi mănăstirile.

Hoţiile pe valea Prahovei au începutŭ sĕ se mai curme încă dela 1825—1830, graţie puşcaşilorŭ păzitorĭ ai mănăstirei Sinaia, precum şi numeróselor potere, care cutreerau pădurile.

Dér nu trebue sĕ confundămŭ nicĭ de cum *tâlharii de codru cu haiducii noştri*, căcĭ în acestŭ locŭ avemŭ de notatŭ unŭ faptŭ caracteristicŭ.

Pe când tâlharii sĕcui şi ungurĭ, ce se încuibaseră p'aicĭ, pornindŭ dintr'unŭ sentimentŭ rapace, jefuiau pe orĭ-cine întâlneau în cale: pe bogatŭ şi pe sĕracŭ, pe ciocoiu şi pe ţĕranŭ de-o potrivă, pe când ei omorau fără cruţare pe bărbatŭ, pe femeiă, séu pe copilŭ, *haiduculŭ românŭ avea cu totulŭ altă purtare şi se pare cu totulŭ altŭ scopŭ de câtŭ numai acela d'a jefui.*

Imprejurările sociale şi politice ale secolelorŭ trecute au datŭ nascere haiduciei.

In ţĕrile române domniau principĭ eşitĭ din drojdiile Fanarului. Ei aduseră în ţéra o dróiă de flămêndĭ, carĭ puşĭ în diregĕtorii, storceau fără lécŭ de milă şi măduva din ósele poporului. Ţéra era jefuită, legĭ nu erau şi chiar décă erau, ele nu erau respectate; poporulŭ asupritŭ nu mai găsia dreptate, nu mai putea trăi, precum ne dovedesce tradiţionalulŭ sĕu cânteculŭ:

Stau în locŭ şi mĕ gândescŭ
Ce s'apucŭ, ce sĕ muncescŭ
Pânea sĕ-mĭ agonisescŭ
Copilaşii sĕ-mĭ hrănescŭ.

Şi în aceste împrejurărĭ răbdarea poporului se sfîrşise, ura lui contra asupritorilorŭ nu mai putea fi înăbuşită, cei mai curagioşĭ, cei carĭ ardeau mai multŭ de dorulŭ d'a curăţi ţéra de lifte, luară drumulŭ codrului, unde-i largŭ voinicului.

Codrulŭ oferia haiducului adăpostŭ şi-lŭ apĕra contra poterei; puscĭ, pistóle şi iatagane scumpe erau armele haiducului, ér roibulŭ sĕu murgulŭ tovarăşulŭ sĕu nedespărţitŭ.

Haiducii nu omorau:

Bate, pradă, nu omóră
Pe ciocoi 'i bagă 'n fiară,

de câtŭ numai atunci, când ei erau în mare primejdiă şi apoi nicĭ atunci nu „rĕpuneau“ viĕţa de creştinŭ (românŭ):

Domnule, Măria-Ta
Jurŭ pe Maica Precesta
Că creştinŭ n'am omorîtŭ
Câtŭ în ţĕră-am haiducitŭ.

Vedemŭ dér, că haiducii noştri călcau numai pe asupritorii îmbogăţiţĭ şi de predilecţiune pe ciocoii grecĭ; ér cu ţĕranulŭ românŭ se purtau prietinesce şi cea mai mare parte ce luau dela bogaţĭ, împărţiau la ómenii sĕracĭ din poporŭ:

Multe sate colindamŭ
La sĕracĭ banĭ împărţiamŭ
Şi puţinĭ îmĭ mai păstramŭ,

şi aceştĭ puţinĭ ce 'şĭ mai păstra haiduculŭ 'i ascundea în pădure:

I-am ascunsŭ pe la copacĭ
D'ajutorŭ la cei sĕracĭ
Sĕ 'şĭ cumpere boi şi vacĭ.

Şirulŭ întregŭ de cântece haiducescĭ, ce întâlnimŭ cu atâta înbelşugare în literatura nóstră populară (1), arată iubirea, ajutorulŭ reciprocŭ, legăturile nefăţarnice, ce au esistatŭ totŭ-d'auna între haiducĭ şi ţĕranĭ.

Tradiţiunea locală nea conservatŭ numele a doi haiducĭ din valea Prahovei.

Nicolae Grozea din Brebu — fostŭ plăiaşŭ — şi care multă vreme fusese spaimă Prahovei, către apusulŭ vieţei sale o mare parte, décă nu întréga sa avere, a cheltuit'o cu zidirea Bisericei Sf. Nicolae, pe muntele „Molomoţŭ“, ce se numesce astădĭ „Furnica“ la Sinaia.

Vestitulŭ Stanciu Bratului a haiducitŭ d'asemenea p'aicĭ pe la finele secolului trecutŭ. Acesta a fostŭ celŭ mai popular haiducŭ din câţĭ au fostŭ pe valea Prahovei.

Ţĕranii din localitate câută şi astădĭ cânteculŭ Stanciului:

Sub póle de codru verde
Mititelŭ focşorŭ se vede,
Mititelŭ şi potolitŭ
Şi de haiducĭ ocolitŭ.
Nu sciu ţece'sŭ orĭ cincĭ-spre-ţece
Cu vătavu şéi-spre-ţece,
Şi mi-şĭ frige d'unŭ berbece
Dér nu-lŭ frige cum se frige
Şi mi'lŭ trage prin cârlige
Ca sĕ pară carnea dulce.
Şi mâncă carne de mielŭ
Şi costiţe de purcelŭ
Şi beau vinŭ din burduşelŭ
Rĕu mai trăescŭ vai de ei, etc.

(1) „Gazeta Transilvaniei“ (1892) a publicatŭ unŭ studiu interesantŭ în acéstă privinţă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

că cestiunea naționalităților se *va liniști prin măsuri polițienesci* și *condamnări judecătoresci*, dér se *produce chiar contrariulŭ*. Față cu șovinismulŭ maghiarŭ se observă o indulgință fatală, care este gata în cestiunile și pretensiunile așa numitelorŭ „aspirațiuni naționale“, a face concesiuni din ce în ce mai largi separatismului de dreptŭ publicŭ. Sĕ nu uităm afacerea mai *nouă cu limba germană în armata comună*. Determinarea limbei armatei e unŭ *dreptŭ legalŭ alŭ corónei*, și cu tóte acestea guvernulŭ nu numai, că sufere în continŭ a se face schimbări, dér dă mână de ajutorŭ pentru dualisarea încétă, însĕ sigură, a limbei de serviciu în armată. De-aicî până la împărțirea în două a armatei nu este decâtŭ unŭ pasŭ. Pe timpulŭ unui Francisco Deák și alŭ contelui Iuliu Andrássy, nu s'ar fi făcutŭ atâtea concesiuni șovinismului și poftelorŭ de secesiune.

In fața unorŭ astfelŭ de împrejurări și evoluțiuni dincóce și dincolo de Laita, amicii sinceri ai vechei monarchii habsburgice se umplu de îngrijiri serióse pentru viitoriulŭ acestei împĕrății dunărene atâtŭ de importantă pentru pacea și ordinea, câtŭ și pentru civilisațiunea Europei.

SCIRILE ȚILEI.

— 14 (26) Augustŭ

Impĕratulŭ Germaniei la manevre în Ungaria. S'a publicatŭ programa oficială de călĕtoriă a Majestății Sale și a óspeților sĕi cu ocasiunea manevrelor. Din acésta programă se vede, că împĕratulŭ Germaniei va lua parte în adevĕrŭ la manevrele din Ungaria, dér nu va visita, după cum scrieau foile unguresci, și orașulŭ Budapesta. Impĕratulŭ Wilhelm va sosi în 17 Sept. a. c. în Güns (Köszeg), unde va fi primitŭ de împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ, de archiducî, miniștri-președinți ș. a. Luni în 18, apoi în 19, 20 și 21 Sept. vorŭ fi manevre mai mari în Güns și la Mohaciu. Impĕratulŭ-rege Franciscŭ Iosifŭ, împĕratulŭ Wilhelm, Regele Albert alŭ Saxoniei și archiducele Friderică vorŭ pleca împreună în 21 d. a. la vênătóre la Mohaciu. Sâmbătă în 23 Sept. se începe vênătórea dela Bellye. In 25 Sept. împĕratulŭ Wilhelm va pleca dela Mohaciu la Schönbrun, apoi se va întórce la Berlinŭ.

—x—

Precesulŭ de pressă pentru „Replică“, precum anunță și foile unguresci, se va ține în 30 Augustŭ st. n. c.

—x—

Vênătórea impĕrătéscă dela Bellye. Se facŭ mari pregătiri pentru vênătórea din Septemvre a. c. la care va lua parte și împĕratulŭ Germaniei și care se va ține pe moșia archiducelui Albrecht, Bellye, în Baranya. Acésta moșiă este de vr'o 120,000 jughere. Pădurea, în care vorŭ vêna capetele încoronate, este de 30,000 jughere și împărțită în 7 revire, cu câte unŭ forestierŭ superiorŭ. S'a făcutŭ deja proiectulŭ de vênătóre și s'a aprobatŭ de administrația centrală a moșiilorŭ archiducelui din Viena. Se vorŭ vêna în rêndulŭ primŭ cerbi și vulturi. Impĕratulŭ Germaniei vĕduse unŭ cerbŭ uriașŭ, pe care l'a fostŭ pușcatŭ amiculŭ sĕu, rĕposatulŭ archiduce Rudolfŭ, și de atunci a totŭ doritŭ sĕ ia odată parte la vênătórea din Bellye Dela împĕratulŭ Iosifŭ, n'a mai vênatŭ pe acésta moșiă nici unŭ monarchŭ. Archiducii însĕ au fostŭ mai toți p'aici.

—x—

Regina României, în urma îngrijirilorŭ iubitóre ale mamei sale și a liniștei sufletesci, de care s'a bucuratŭ pe malurile poetice ale Rinului, este pe cale de însănătoșare și décă îmbunĕtățirea, ce s'a produsŭ în timpulŭ din urmă se va mănținé, este probabilŭ, ḑice „Temps“, că încă în oursulŭ acestei tómne se va reintórce în țĕră.

—x—

Anivirsarea nascerii principelui Ferdinandŭ alŭ României s'a celebratŭ alaltăeri c'unŭ Te-Deum la mănăstirea Sinaiei. A. S. Principele moștenitorŭ a primitŭ din tótă România unŭ mare numĕrŭ de telegrame de felicitare.

—x—

„Óspeți austriaci între Sașii ardeleni.“ Cu multă supĕrare „Egyetértés“ aduce scirea, că cu câteva ḑile înainte câțiva membri ai reuniunei de cântări din Troppau au visitatŭ și Sibiiulŭ, „acestŭ cuibŭ alŭ alianțelorŭ de naționalitate contrare statului.“ Ei s'au bucuratŭ în Sibiiu de o simpatică și căldurósă primire. La gară óspeții austriaci au fost întimpinați de unŭ numĕros publicŭ. Séra a fostŭ în „Geselschafthaus“ concertŭ splendidŭ, la care au participatŭ și cântăreții din Troppau. De ambe părțile s'au ținutŭ vorbiri în care s'a accentuatŭ „*alipirea de cântarea germană și de naționalitatea germană*“. — Foile unguresci privescŭ cu ochi rĕi orî ce manifestație de naționalitate a popórelorŭ nemaghiare.

—x—

Viitorulŭ superitendentŭ (episcopŭ) săsescŭ. Lui „Egyetértés“ i-se scrie din Sibiiu, că în curêndŭ se va alege noulŭ superitendentŭ săsescŭ alŭ Ardealului în locululŭ rĕposatului Danielŭ George Teutsch. In lista candidațilorŭ figurézĕ următorii: Friderică Müller vicarŭ la Sibiiu, Henrich Wittstock preotŭ în Nagydisznod, Dr. Friderică Teutsch directorŭ de gimnasiu, Gottlieb Budaker, preotŭ în Bistrița, Franciscŭ Obert preotŭ în Brașovŭ și Gottfried Orendi preotŭ în Reghinulŭ săsescŭ.

—x—

Esamenele de cualificațiune pentru învĕțători se vorŭ ține în diecesa Caransebeșului la 31 Augustŭ v. c. și ḑilele următóre. Petițiile pentru admiterea la esamenŭ suntŭ a se adresa consistoriului din Caransebeșŭ până la 25 Augustŭ st. v., alăturându: carte de botezŭ, atestatele din tóte cursurile pedagogice și taxa esamenului în sumă de 10 fl., eventuatŭ testimoniu de paupertate.

—x—

Intêmpinare. D-lŭ învĕțătorŭ din Buciumŭ, *Ioanŭ Ghircoiașŭ*, ne trimite o întêmpinare cu privire la raportulŭ esamenului dela școla de sub conducerea sa. D-sa găsesce prea esagerată și nedréptă critica, ce 'i s'a făcutŭ în acelŭ raportŭ. Se provócă la superiórele autorități confesionale, unde nici o arătare contra d-sale nu s'a făcutŭ, deși acésta ar fi fostŭ calea cea mai competentă, pentru de a-lŭ avertisa la împlinirea datorinței, décă în adevĕrŭ și-ar fi negligiatŭ acéstă datorință. S'a ḑisŭ, între altele, că d-lŭ Ghircoiașŭ n'ar fi făcutŭ nici măcarŭ unŭ conspectŭ despre materia propusă, acésta însĕ nu-i adevĕratŭ. „Conspectulŭ s'a trimisŭ la timpŭ ofi-iului vicarialŭ din Făgărașŭ, împreună cu celelalte elaborate de esamenŭ, conformŭ planului de învĕțêmêntŭ archi-diecesanŭ“. In fine d-lŭ Ghircoiașŭ spune, că în mica comună Buciumŭ salarulŭ învĕțătorescŭ a fostŭ până acum numai 100 fl., și pe lângă acestŭ salarŭ d-sa a servitŭ dela 1884 până acum, nefindŭ conturbatŭ de nimenea. Acum însĕ salarulŭ s'a urcatŭ la 300 fl., și de-odată cu asta 'i s'a îmulțitŭ și „concurenții“. De aci își închipuesce d-sa, că ar proveni și asprimea criticei, ce 'i s'a făcutŭ.

—x—

Incercare de omorŭ în închisórea de statŭ dela Seghedinŭ. Doi robi din temnița ordinară dela Seghedinŭ au fostŭ duși la prinsórea de statŭ totŭ de acolo, ca sĕ cureță bucătăria. Pe unulŭ 'lŭ chiamă Kovács, pe celalaltŭ Ivó, amêndoi unguri. Ivó era judecatŭ la 6 luni temniță, pentru că înjunghiase unŭ omŭ. Natura lui sĕlbatecă nu și-a lăpĕdat'o nici în urma pedepsei. In bucătăria, unde elŭ curația cuțitele, a începutŭ sĕ se certe cu Kovács. „Mei — ḑise cătră soțulŭ sĕu — tu nu scii curăți cum se cade, pretutindenea rĕmâne murdăriă unde umbli tu cu mâna“.— „Ce-ți pasă?“ rĕspunse Kovács. Și rĕspunsulŭ acesta a fostŭ de-ajunsŭ, ca Ivó sĕ se atîte în gradulŭ celŭ mai mare. Elŭ a băgatŭ cuțitulŭ în cóstele soțului sĕu, de unde scoțindu-lŭ, 'i l'a mai implântatŭ odată și în stomacŭ. Kovács a rĕmasŭ greu rănitŭ, așa, că póte nici nu se va însănĕtoșa vre-odată. Acum Ivó, acésta fiĕră sĕlbatecă, care peste 2 luni ar fi scăpatŭ din temniță, nu va mai vedé curêndŭ lumina sórelui.

—x—

Reuniunea femeilorŭ rom. cat. din locŭ esprimă mulțumită tuturorŭ acelorŭ d-ni și d-ne, cari au participatŭ la serata teatrală și musicală, ce s'a datŭ la 21 Augustŭ n. c. în favorulŭ reuniunei, aducêndŭ unŭ venitŭ de aprópe 100 fl.

—x—

Bismarck — curtesanŭ. O tinĕră și frumósă artistă, în sculptură din Berlinŭ, a visitatŭ dimpreună cu sora sa pe principele Bismarck. Prințului tare i-au căḑutŭ tronc la inimă cele două fete. A vorbitŭ cu ele trei sferturi de oră veselŭ și fericitŭ. La despărțire cele două fete voiau sĕ-i sărute mâna. Intineritulŭ Bismarck însĕ și-a trasŭ grabnicŭ mâna. Complesanța acésta se face altfelŭ și cu multŭ mai ușorŭ, ḑise bĕtrânulŭ excancelarŭ germanŭ, și sĕrută cu multŭ focŭ pe cele două fete drăguțe. Apoi adause artistei: „Mi-ar plăcé sĕ fiu acum voluntarŭ în Berlinŭ, sĕ facŭ curte și sĕ stau de modelŭ domnișórei“.

—x—

Urși hrăniți cu carne de omŭ. Ḑiarulŭ „Szédédi Hirado“ din Ungaria aduce o scire așa de curiósă și așa de revoltătóre, în câtŭ ne îndoimŭ, că e adevĕrată. După cum istorisesce numitulŭ ḑiarŭ, în comuna Orovecz au fostŭ arestați doi ursari, frații Stofe și Gyuro Ilia, învinovățiți de crima oribilă, că-și hrănescŭ ursii cu carne de copii, pe cari îi fură de pe la păstorii de oi. Din satele de prin prejurŭ au dispărutŭ adecă în scurtă vreme 3 băeți de păstori și în urma cercetărilorŭ continue s'au aflatŭ în diferite locuri bucăți din hainele acestorŭ băeți, și óse. Din pricină, că tocmai în timpulŭ acela ursarii umblaseră prin ținutŭ cu ursii, bănuiala a căḑutŭ pe ei. Ursașii au fostŭ arestați și se spune, că ei și au mărturisitŭ crima cu unŭ cinismŭ ne mai pomenitŭ: — Ursulŭ era flămândŭ, a spusŭ unulŭ, și Stofe a ḑisŭ, sĕ le dămŭ carne de omŭ. Carnea de omŭ e ieftină! Ancheta va stabili, décă suntŭ adevĕrate tóte acestea.

—x—

Marea în flăcări. Se scrie din Parisŭ: Unŭ fenomenŭ fórte rarŭ s'a întêmplatŭ la Honfleur. In urma căldurii grozave de preste ḑi, marea avea séra o strălucire fosforescentă fórte mare, de părea că arde. Valurile păreau a fi flacări și isbindu-se de stâncî, păreau că scapără. Cea mai mică mișcarea a apei, chir în ante-port, producea o viuă lumină pe suprafața lichidă, care se încingea îndată. Aspectulŭ era alŭ unui imensŭ punciu, ce s'ar fi pregătitŭ în nemărginirea mării.

—x—

Logodnă. d-lŭ *Mihailŭ Popenariu*, învĕțătorŭ în Sĕlĕușŭ (Torontalŭ), de nascere din Biscaria lângă Deva, s'a logoditŭ la 8 (20) Augustŭ a. cu d-ra *Anghelina Popoviciu*, fiica rĕposatului preotŭ din Petnicŭ și nepóta d-lui comerciantŭ și proprietarŭ Atanasie Popoviciu din Sĕlĕușŭ. — Dorimŭ fericire tinerei părechi!

—x—

Dela oficiulŭ postalŭ din locŭ primimŭ încunosciințarea, că cu începutulŭ ḑilei de 27 Augustŭ, predarea și ridicarea pachetelorŭ, cum și predarea scrisorilorŭ cu bani, se va puté face în noua localitate anume întocmită pentru acestŭ scopŭ, ce se află

Stanciu Bratului era de felŭ din partea Dâmboviței. După obiceiulŭ de atunci, birulŭ îlŭ încassau ómenii stăpânirei cam cu d'a sila. Inarmați cu gârbace plumbuite, acești agenți băteau cumplitŭ pe cei-ce nu plătiau de bunăvoiă, atâtŭ cât li-se cerea.

Venindŭ odată ómenii stăpânirei la tatălŭ lui Stanciu, pentru strîngerea birului, 'i s'a întêmplatŭ și lui aceea ce se întêmpla tuturorŭ nenorociților, cari nu puteau plăti.

Stanciu, pe atunci băețandru de 18 ani, s'a revoltatŭ contra acestei tratări neomenóse și ajutatŭ de fratele sĕu Ionŭ, după cântecŭ Andreiu, și de surorile sale Voica și Bucura, au omorîtŭ argații stăpânirei. Odată faptulŭ consumatŭ, lui Stanciu nu i-a mai rĕmasŭ altă scăpare, decâtŭ codrulŭ, și s'a apucatŭ de haiducie, urmatŭ de frate, surori și mai mulți voinici din satŭ.

Mai târḑiu, după ce se cam uitase acéstă întêmplare, sora Stanciului, Bucura, s'a întorsŭ acasă și s'a măritatŭ, avêndŭ o ḑestre frumósă în bani peșinŭ, ér Voica a preferitŭ viéța de haiducŭ și a fostŭ în tóte mâna drépta a lui Stanciu.

I. G. Babeșiu.

Declarându, că vomŭ mai reveni asupra acestei frumóse scrieri, rugămŭ pe autorŭ sĕ continue pe acéstă cale, care chiar dela începutŭ îi asigură unŭ locŭ de onóre între bunii scriitori în literatura nóstră.

Teofilŭ Frâncu.

Poesii poporale.

Culese din poporŭ.

De-aicî până la Brașeu
Nu i nime strĕinŭ ca eu,
Numai cucululŭ din pădure;
Dér nicî cucululŭ nu-i strĕinŭ
Că cu mierla e vecinŭ;
Când cucululŭ se bolnăvesce
Vine mierla și-lŭ păḑesce
Și îi face de mâncare
Și lŭ întrĕbă, că ce-lŭ dóre

*

Așa sunt eu de străină
Ca o flóre din grădină:
Nicî n'am frați sĕ mĕ'ngrădéscă,
Nicî surori sĕ mĕ plivéscă,
Buruiana m'a umplutŭ,
Oițele m'orŭ păscutŭ
La strĕini rĕu n'o părutŭ.

Jălui-m'așĭ și n'am cui,
Jălui-m'așĭ codrului; —
Codru-i plinŭ de frunḑă verde,
De i-așĭ spune, nu mĕ crede.
Jălui-m'așĭ petrilorŭ,
Dĕră piétra-i fórte tare
Și de mine nu o dóre;
Jălui-m'așĭ la străinŭ,
Până mâne-i satulŭ plinŭ.

*

Vai de linŭ, vai de pelinŭ,
Vai de fata din streinĭ,
Că până strainulŭ cină
Eu sunt sfeșnecŭ la lumină,
Iau cuțitulŭ sĕ-mĭ tai pită
Lacrĕmile josu-mĭ pică;
Iau năframa sĕ le ștergŭ,
Dér ele mai tare mergŭ.

*

Frunḑă verde doi bujorĭ
Avea maica doi feciorĭ,
Veni carte și poruncă
Din doi unulŭ sĕ se ducă:
Din hotarulŭ satului
Cătană 'mpĕratului:
— Maică, nu te supĕra
Că mĕ ducŭ din casa ta;
Voiu ședé 'n casă de zidŭ
Voiu mânca prefontŭ plângêndŭ.
Căpitane, căpitane
Sloboḑi-mĕ din cătane
Sĕ apucŭ plugulŭ de córne.
De când plugulŭ am lăsatŭ
Pită móle n'am mâncatŭ.

*

Frunḑă verde lemnŭ sucitŭ,
De când muma a muritŭ
Eu trăiescŭ totŭ ca străină
Și n'am milă dela nime;
Că de rîdŭ, sĕ'mponorescŭ,
Și de plângŭ sĕ'nveselescŭ.
Frunḑă verde viorea,
Maică, măiculița mea,
Rógă-te tu pentru mine
Ca sĕ vinŭ și eu la tine
Și sĕ mĕ scapŭ de străine.

*

Cine drac'o mai vĕḑutŭ
Iepure vara cosîndŭ.
O grădină făr' pârleazŭ
Dragoste fără nĕcazŭ,
O grădină fără prunĭ
Dragoste fără minciunĭ,
O grădină cu doi bradĭ
O drăguță la doi frați,
O grădina nesăpată
Babă bĕtrână muscată.

Colnicŭ.

Maria Drăganŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în curtea dela postă, unde conducŭ şinele, la drépta.

—x—

Musica orăşenéscă va da Dumineca în grădina dela „Pomulŭ verde“ unŭ concertŭ cu o programă interesantă. Inceputulŭ la $^1/_2$8 séra.

† Al. bar. de Vasilco.

Săptămâna acésta amŭ primitŭ o veste tristă din Bucovina. Dumineca trecută la 8 Augustŭ a răposatŭ la moşia sa Lăpuşna, *Alesandru br. de Vasilco*. Vestea acésta se lăţi cu iuţéla fulgerului pretutindenĭ unde locuiescŭ Românĭ, pricinuindŭ adâncă durere în inimile tuturorŭ, căcĭ baronulŭ Al. Vasilco era stimatŭ şi iubitŭ de toţĭ, ca unŭ conducătorŭ şi apărătorŭ energicŭ alŭ causei fraţilorŭ noştri românĭ din Bucovina.

Al. br. de Vasilco era celŭ mai mare proprietarŭ funciarŭ din Bucovina, era consilierŭ intimŭ alŭ Maiestăţii Sale monarchului şi prin urmare avea titlu de Escelenţă. Ales. bar. de Vasilco mai era membru alŭ camerei seniorilorŭ din Viena, deputatŭ în dieta Bucovinei, cavalerŭ alŭ ordinului Coróna de fierŭ cl. II. In lupta politică a întratŭ pentru prima dată în 1867, când a fostŭ alesŭ deputatŭ. De atuncĭ şi până la mórte în patru rênduri a fostŭ alesŭ mareşalŭ alŭ Bucovinei.

Ĕtă ce i-se scrie unei foi din Bucurescĭ despre dispositiunile înmormêntării regretatului conducătorŭ alŭ partidei naţionale române din Bucovina:

Lunĭ séra a sositŭ la Berhomet I. P. S. S. Metropolitulŭ *Silivestru Morariu*, membrii cei mai însemnaţi ai clerului ortodoxŭ din Bucovina; ér Marţĭ diminéţa, la órele 6, a plecatŭ din Cernăuţĭ unŭ trenŭ specialŭ, ducêndŭ la Berhomet pe toţĭ amicii şi cunoscuţii răposatului, pe representanţii autorităţilorŭ, precum şi pe representanţii diferitelorŭ societăţĭ alŭ cărorŭ membru séu susţinătorŭ fusese baronulŭ Vasilco.

Trenulŭ a ajunsŭ la Berhomet, o localitate pitorescă în munţii Bucovinei, pe malulŭ Siretului, la órele 10 diminéţa şi s'a opritŭ la pórta curţii. O lume imensă era deja adunată acolo. Trăsurĭ de totŭ felulŭ, carĭ aduseseră pe proprietarii, arêndaşii şi representanţii autorităţilorŭ şi ai societăţilorŭ române din tótă Bucovina, stăteau grămadă în curtea din dosŭ; ér în curtea principală şi şoseaua din faţa ei sute de ţĕranĭ, unii locuitorĭ pe moşiile răposatului, alţii delegaţĭ de comunele cele l'alte. Corpulŭ pompierilorŭ din Vijniţa făcea serviciulŭ de ordine.

Lumea sosită cu trenulŭ din Cernăuţĭ începŭ sĕ defileze în jurulŭ catafalcului, aşedatŭ în salonulŭ din drépta întrărei clădirei principale şi acoperitŭ cu florĭ. In câteva minute salonulŭ se schimbă într'o florăriă ticsită de coróne, care nu mai aveau locŭ.

Servicĭulŭ divinŭ începŭ îndată sub conducerea personală a I. P. S. Sale Mitropolitului Silvestru, înconjuratŭ de înaltulŭ clerŭ şi secondatŭ de corulŭ societăţei musicale „*Armonia*“ din Cernăuţĭ.

In timpulŭ acesta, telegramele soseau neîntreruptŭ. Am remarcatŭ în deosebĭ pe aceea a contelui Taaffe, primulŭ ministru alŭ Austriei; pe acelea ale baronului Krauss, preşedintele ţĕrei şi ale consilierilorŭ sĕi; ale tuturorŭ autorităţilorŭ marĭ şi micĭ din Bucovina; ale membrilorŭ dietei din Cernăuţĭ; a presedintelui Senatului din Viena şi unŭ numĕrŭ nesfîrşitŭ din partea rudelorŭ, amicilorŭ, cunoscuţilorŭ şi altorŭ persóne private.

La órele 11 cortegiulŭ se puse în mişcare. In frunte mergea corulŭ societăţii „*Armonia*“, apoi înaltulŭ clerŭ, dricŭlŭ cu şése cai, membrii familiei, preşedintele ţĕrei şi representanţii tuturorŭ autorităţilorŭ, delegaţiunile şi ceĭ l'alţĭ asistenţĭ. De amêndouĕ părţile şoselei, de alungulŭ cortegiului, ţĕranĭ şi ţĕrance cu lumînărĭ aprinse. Tote casele din satŭ erau cernite şi câte unŭ drapelŭ negru atêrna deasupra celorŭ mai însemnate. Erau mii de ómenĭ în acestŭ cortegiu.

La biserică se oficiă servicĭulŭ divinŭ cu mare pompă, sub conducerea Mitropolitului. La sfîrşitulŭ acestui serviciu, I. P. S. Sa, care fusese amicŭ intimŭ cu răposatulŭ, nu-şĭ putŭ stăpâni emoţiunea şi începŭ sĕ plângă. Priveliştea era dintre cele mai atingătóre.

Dela biserică cortegiulŭ pornĭ la cimitirŭ, aşedatŭ la câţi-va paşĭ de acolo şi unde se construise unŭ cavou provisoriu. După slujba religiósă, archiereulŭ *Călinescu* ţinŭ o cuvêntare în limba română, arĕtândŭ meritele repausatului şi deşertăciunea vieţei, din care se alege prafŭ şi cenuşă.

Părintele stavroforŭ *Popovicĭ* ţinŭ o altă cuvêntare în limba ruteană, pentru-că Berhometulŭ e unŭ satŭ locuitŭ numai de Rutenĭ; mareşalulŭ *Lupu*, căpitanulŭ ţĕrei, vorbì în limba germană, aducêndŭ omagiĭ răposatului în numele guvernului; ér D. Ioanŭ cavalerŭ de *Zotta*, deputatŭ românŭ, ţinŭ unŭ discursŭ plinŭ de inimă în limba română, arătândŭ marea pierdere suferită de partidulŭ naţionalŭ, îndemnândŭ pe fiiĭ repausatului sĕ urmeze pilda tatălui lorŭ şi sfătuindŭ pe toţĭ Românii, ca sĕ se lege, în faţa mormêntului conducătorului lorŭ, că vorŭ continua opera începută şi condusă de dênsulŭ. „Alexandru de Vasilco a muritŭ — încheie d-lŭ Zotta — dér ideia apărată de dênsulŭ nu va muri, ci va trăi înainte şi va propaşi în inimele şi în cugetulŭ nostru“.

Baronulŭ *Alexandru Vasilco* lasă în urma sa o soţiă nemângăiată şi patru fiĭ: George, Stefanŭ, Alexandru şi Victorŭ. Celŭ mai mare, moştenitorulŭ tuturorŭ demnităţilorŭ şi averei — afară de titlulŭ de consilierŭ intimŭ, care nu e ereditarŭ — e însuratŭ şi se ocupă cu agricultura. Alŭ doilea baronulŭ Stefanŭ Vasilco, doctorŭ în dreptŭ şi funcţionarŭ la guvernulŭ din Cernăuţĭ, e logoditŭ cu fiica baronului Krauss, preşedintele Bucovinei. Ceĭ-l'alţĭ doi suntŭ militarĭ.

La adunarea naţională din Toraculŭ-mare.

In „Gazeta“ de Dumineca nriĭ 151 şi 168 din a. c., amŭ publicatŭ douĕ corespondenţe cu privire la decursulŭ adunărei alegătorilorŭ românĭ, ce s'a ţinutŭ la 6 Iulie n. c. în Toraculŭ-mare. In acele corespondenţe s'a făcutŭ, între altele, grele imputărĭ preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ românĭ din cerculŭ B.-St. Georgiu, din causă, că n'au luatŭ parte la acea adunare în numĕrŭ destulŭ de însemnatŭ. Aceste imputărĭ, afară de unele escepţiunĭ, au atinsŭ cu deosebire pe preoţii şi învăţătorii noştri din Toraculŭ mare şi din Toraculŭ micŭ, ba preotulŭ din Toraculŭ micŭ d. *V. Domşa*, a mai fostŭ învinovăţitŭ şi cu aceea, că împreună cu părintele Petru Papp din Iancahidŭ ar fi luatŭ parte şi la unŭ banchetŭ datŭ în onórea preşedintelui clubului liberalŭ unguresc, unde ar fi rostitŭ şi unŭ toastŭ în limba maghiară.

Ca răspunsŭ la tóte acestea, primimŭ din partea părintelui *V. Domşa* din Toraculŭ micŭ o întîmpinare, din care cu plăcere aflămŭ, că preoţimea şi învĕţătorii noştri din acelŭ cercŭ n'au fostŭ nicĭ de cum străinĭ de adunarea naţională din Toraculŭ-mare, şi décă totuşĭ n'au îmbrăţişat'o în măsura cuvenită, causa este a se atribui unorŭ împrejurărĭ cu totulŭ independente de voinţa lorŭ.

„Mai întâi era de lipsă neapĕratŭ“, dice părintele Domşa, „o înţelegere frăţescă între conducătorii naturali asupra modalităţii, a timpului şi locului adunărei, şi numai după ce s'ar fi statoritŭ tóte acestea prin consensulŭ preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ, celŭ puţinŭ alŭ tuturorŭ celorŭ din ambele Torace, — numai în acestŭ casŭ ar fi fostŭ sigură reuşita adunărei“. Convocatorul adunărei însĕ, părintele Vichentie Petroviciu, n'a intratŭ într'o înţelegere seriósă asupra afacerei şi nicĭ n'a primitŭ sfatulŭ, ca sĕ amâne adunarea pe altŭ timpŭ, deórece atuncĭ mulţĭ preoţĭ şi învĕţătorĭ lipsiau de acasă pe timpŭ mai îndelungatŭ.

D-lŭ Domşa spune mai departe, că d-sa deşi se află în aceeaşĭ comună cu fostulŭ preşedinte, *nicĭ n'a fostu încunoscinţatŭ* despre acea adunare; afară de aceea, nicĭ porporulŭ d-sale n'a fostŭ încunoscinţatŭ, cu escepţiunea a 2—3 inşĭ.

Lucru firescŭ, că în asemenĭ împrejurărĭ, imputările pentru neparticipare nu potŭ avé locŭ. In generalŭ, d-lŭ Domşa reduce tótă pricina rĕului la următórele trei greşelĭ: „Prima greşélă a făcut'o fostulŭ preşedinte, că nu s'a consultatŭ cu conducătorii naturali; a doua greşélă a făcut'o cu textul convocatorului, deórece a conchiămatŭ pe toţĭ alegătorii fără deosebire de partidă (şi prin acésta li-s'a deschisŭ şi notarilorŭ maghiarĭ uşa de-a puté intra în adunare); a treia greşélă o referă părintele Domşa la conducerea adunărei, deórece nu s'a luatŭ protocolŭ şi nu s'a provĕdutŭ în faţa locului cu credenţionalulŭ de lipsă delegatulŭ proclamatŭ pentru conf-renţa din Sibiiu.“

Câtŭ pentru participarea la banchetulŭ în onórea preşedintelui clubului liberalŭ, acésta, dice părintele Domşa, întru nimicŭ nu e adevĕratŭ. D-sa a participatŭ, ce-i dreptŭ, la unŭ banchetŭ, dér acesta n'a fostŭ de coloritŭ politicŭ, ci a fostŭ unŭ banchetŭ privatŭ, datŭ de notarulŭ Leopold Schiller din comuna învecinată B.-Sângeorgiu. Aci a toastatŭ d-sa pentru poporulŭ din comună, care e locuită de Sêrbĭ şi Nemţĭ; la acestŭ banchetŭ însĕ preotulŭ Petru Papp din Iancahidŭ n'a luatŭ parte.

In fine se plânge d-lŭ Domşa, că d-sa ca ardeleanŭ, este consideratŭ ca străinŭ în mijlocŭlŭ fraţilorŭ sĕi bănăţenĭ şi prin acésta e paralisatŭ în multe întreprinderĭ frumóse ale d-sale şi ca o urmare a acestei împrejurărĭ consideră d-sa şi imputările, ce i s'au făcutŭ în amintitele corespondenţe.

De-odată cu acésta lăsămŭ sĕ urmeze şi următórea declaraţiune, ce ni-s'a trimisŭ spre publicare:

Declaraţiune.

Subsemnaţii, în calitate de alegătorĭ românĭ, aderenţi ai partidului naţionalŭ românĭ, în urma corespondenţelorŭ publicate în Nriĭ de Dumineca 151 şi 168 ai „Gazetei Transilvaniei“ referitóre la adunarea naţională dela 6 Iulie a. c. din Toraculŭ mare, prin acésta declarămŭ pe cale publică, cumcă iniţiatorulŭ acestei adunărĭ, părintele V. Petroviciu din Toraculŭ-micŭ, din causă, că n'a conferitŭ cu noi cu deplină seriositate, ba cu unii de feliŭ, de şi i-a subscrisŭ în Convocatorŭ, nicĭ despre modalitatea şi nicĭ despre timpulŭ şi loculŭ de a ţiné o astă-feliu de adunare, la care sĕ se fi putută presenta cu demnitatea recerută; şi din causă că din partea unora deşi a fostŭ espresŭ consultatŭ despre acésta, dênsulŭ totuşĭ a ţinutŭ adunarea în Toraculŭ-mare, deşi nu este dênsulŭ preotŭ acolo, făcêndu-ne pe urmă, pe noi subscrişi culpabilĭ de indiferenţă, slugărniciă şi trădare de némŭ. Prin urmare declarămŭ corespondinţele susŭ amintite de nesocotite

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Badea Alexă.

La 1848 se proclamase libertatea generală a iobagilorŭ. Dér iobagii erau de douĕ categorii: sortaşĭ şi curialiştĭ. Ceĭ dintâiu se eliberară, ér ceĭ din urmă, curialiştii, rĕmaseră totŭ în starea de iobagĭ, adecă slugitorĭ de domnĭ. Făceau, care după cum îi era moşia, unii 52 de ḑile cu boii, alţii cu palma. Sórtea sortaşilorŭ déră la 1848 se uşură multŭ, din robĭ ce erau până 'ntr'aceea deveniră domnĭ peste moşiórele lorŭ, nu le mai poruncea nimenĭ când sĕ mérgă, ce sĕ lucre, câte vite sĕ ţină. Nicĭ le lua nimenĭ ḑecimĭ din produsulŭ muncei lorŭ; trebuiau sĕ dee feciorii ceĭ apţĭ la armată, sĕ plătéscă darea la 'mpĕrăţiă şi de aci încolo erau domnĭ, şi erau invidiaţĭ de curialiştii, carĭ nu se bucurau de aceste libertăţĭ.

Mulţĭ sortaşĭ însĕ folosiră rĕu acestŭ darŭ cerescŭ, că îndată ce se vĕḑură stăpânĭ pe avutulŭ lorŭ, îlŭ prădară cu o uşurinţă de necreḑutŭ. Unii se puseră pe lene şi beţii, alţii pe lucsŭ şi petrecerĭ, încâtŭ încetŭ cu încetulŭ se înglodară în datorii pe la Jidanĭ şi Armenĭ, din carĭ nu maĭ eşiră până eşiră din case şi moşii, până deveniră proletarĭ, de nu mai aveau ce pierde.

Alţii însĕ, mai deştepţĭ, mai aşeḑaţĭ, mai departe cugetătorĭ, lucrau bărbătesce ḑi şi nópte, lucrau şi se rugau la Dumneḑeu sfântulŭ, sĕ-i păḑéscă de năpastă. Prin muncă şi cruţare, cu ajutorulŭ lui Dumneḑeu deveniră în câţi-va anĭ ca nescarĭ boerĭ micĭ.

Trebue sĕ se scie, cădin jugulŭ iobăgiei nimenĭ nu eşì cu nu sciu ce lucrurĭ marĭ, scumpe. E drept că unii scăpară cu moşióre frumóse şi cu vituţe bunicele, dér revoluţia cea mare le răpise mai tóte, afară de pămênte. Mulţĭ nu aveau cóḑă de vită pe la casa lorŭ, când se vĕḑură liberĭ. Unii însĕ fură mai norocoşĭ, că baremĭ vitele le scăpară, deşi nu tóte.

Intre mulţii locuitorĭ ai comunei nóstre, trăia pe acele vremĭ unŭ omŭ cu numele *Vasilica*. Era omŭ pacînicŭ, tăcutŭ, cumpĕtatŭ şi păstrătorŭ. Elŭ era curialistŭ, va sĕ ḑică libertatea nu se estindea şi peste dênsulŭ. Avea unŭ feciorașŭ, Alexa, şi trei fetiţe. Cu jele privea badea Vasilică la vecinii lui, carĭ mai toţĭ erau liberĭ, ér elŭ totŭ slujbaşŭ. Gazdă mare nu era, că multŭ pierduse în timpulŭ revoluţiei, că Ungurii au prădatŭ, ér ce a rĕmasŭ de ei, au mâncatŭ Muscanii. Mai adauge lângă aceste că banii lui Kossuth încă sĕrăciră pe mulţĭ.

Cu tóte acestea badea Vasilica, de şi făcea în tótă sĕptĕmâna la domnĭ câte o ḑi cu carulŭ, totŭ nu se da rĕului, lucra şi păstra. Incetŭ cu încetulŭ apucà la vite frumóse, apoi pe rêndŭ pe rêndŭ îşĭ măritâ şi îndestrà fetele, până rĕmase numai elŭ cu baba şi cu feciorulŭ, cu Alexa. Acesta era unŭ capŭ deschisŭ. Invĕţà în şcóla sătéscă niţică carte şi desvoltà o hărniciă, ca nimenĭ altulŭ la noi în satŭ. Ii venì timpulŭ însuratului. Ei, dér cu tóte că era feciorŭ sdravĕnŭ, cu purtărĭ bune şi cu prindere bunişóră, cu greu putea sĕ se însóre, că fetele, carĭ erau ceşicevaşĭ din ómenĭ gazde, se măritau totŭ după sortaşĭ, nu se prea îndesau de a se mărita după unŭ slugitorŭ de domnŭ. Cu tóte acestea îşĭ căpătà de nevastă o fată bună şi aşeḑată, din satulŭ vecinŭ.

Greu îi era lui Alexa, când se gândia, că trebue sĕ facă atâta potopŭ de ḑile la domnĭ. Decĭ îşĭ puse în gândŭ sĕ se rescumpere cu banĭ.

Gândulŭ lui nu-lŭ împărtăşì deocamdată niménuĭ, fără se puse sĕ facă banĭ. Dér din ce? Avea atuncĭ patru vacĭ frumóse, decĭ se puse şi vêndù din ele douĕ şi cumpĕrà pe preţulŭ lorŭ 4 viţei, câte de unŭ anŭ; mai avea doi bouţĭ şi sub vacile lui, şi asttelŭ se puse elŭ sĕ créscă 6 boi de-odată, dóră — dóră cu vreme din ei va puté face suma recerută pentru rĕscumpĕrare. Şi aşteptà Alexe patru anĭ lungĭ, până viţeii 'i se făcură boi de preţŭ, sĕ-ĭ pótă vinde; şi în acestŭ timpŭ multŭ

și lipsite de seriositatea și maturitatea causei.

In fine consultămŭ totŭ-odată pe fostulŭ președinte V. Petroviciu, ca înspirătorŭ alŭ corespondințelorŭ, sĕ nu atace în acéstă causă preoțimea și învĕțătorimea din acestŭ cercŭ, ca sĕ nu se arate din partea dușmanilorŭ falsificarea comisă la actulŭ din cestiune, în detrimentulŭ causei nóstre naționale, și în interesulŭ sĕu propriu.

Datŭ în Torace, în luna Augustŭ 1893.

V. Domșa preotŭ.
Paulŭ Tempea parochŭ și vicariŭ protop.
Nicolae Onciu învĕțătorŭ.
Iosifŭ Secoșianu parochŭ.
G. Serbi
Nicolae Raichici parochŭ.

Vedemŭ așa dĕră, că totulŭ a provenitŭ dintr'o neințelegere. Ne bucurămŭ însĕ de spiritulŭ bunŭ românescŭ, de care vedemŭ că suntŭ conduși conducĕtorii poporului românŭ din cerculŭ B.-S.-Georgiu și sperămŭ firmŭ, că în viitorŭ ei își vorŭ strînge mai tare rîndurile și vorŭ lucra în solidaritate deplină.

Colera în România.

Dela 22—23 Augustŭ st. n. au fostŭ în *Brăila* 36 casurĭ vechĭ de coleră, 14 casurĭ nouĕ, laolaltă 50; dintre aceștia s'au însănătoșatŭ 6 și au muritŭ 12, au rĕmasŭ bolnavĭ 32. — In *Sulina*: 52 casuri vechĭ, 3 nouĕ, totalŭ 55 casurĭ, dintre carĭ s'au însănătoșatŭ 2, au muritŭ 5, rĕmașĭ 48. — In *Cernovada-Feteștĭ:* 11 casurĭ vechĭ, 1 nou totalŭ 12, însănătoșațĭ 3, mortŭ 1, rĕmașĭ 8. — In *Tulcea* 7 casurĭ vechĭ, niciŭ unulŭ nou, 1 însănătoșatŭ, 1 mortŭ, rĕmașĭ 5.

„Trompeta Covurluiului“ publică următórele dospre epidemia din *Galațĭ*:

Dela 26 Iulie, data ivirei celui dintâiu casŭ de coleră declaratŭ la o femeiă și până ierĭ, Mercurĭ, 10 (22) Augustŭ, órele 11 a. m., au fostŭ în orașŭ 49 de casurĭ de coleră. Din aceste 49 de casurĭ, 28 de bolnavĭ au muritŭ, dintre carĭ 9 au fostŭ găsiți morți în locuințele lorŭ, pe plute sĕu la punctulŭ unde tragŭ plutașii, toțĭ acești 9 fiindŭ plutașĭ sĕu cărămidarĭ. S'au însănătoșatŭ 6. Epidemia e în mare descreștere acŭm.

In *Brăila* ca și'n *Galațĭ* s'au întêmplatŭ scene turbulente. O mulțime de ómenĭ, mai mult desculțĭ, hamalĭ de pe la porturĭ, au străbătut stradele orașului demonstrând în contra medicilorŭ, carĭ suntŭ însărcinațĭ cu supravegherea bolnavilorŭ de coleră. Medicii au cerutŭ sĕ fiă scutițĭ prin asistența militară. — Primăria din Brăila a decisŭ de a face sĕ se golescă tóte hanurile (cârciumele unde se găzduescŭ pasagerĭ peste nópte) și carĭ au devenitŭ cuibarĭ de unde se lățesce epidemia.

D-lŭ Dr. *Blasianu*, care a fostŭ trimesŭ de șefulŭ consiliului sanitarŭ din țéră Dr. Felix, ca inspectorŭ sanitarŭ pentru epidemia din Brăila și Galațĭ, sĕ jăluesce într'o convorbire, ce-a avut'o c'unŭ redactorŭ alŭ „Timpului“, asupra ușurinței, de care s'au făcutŭ viĭovațĭ unii membrii din corpulŭ medicalŭ alŭ orașelorŭ Brăila și Galațĭ. D-sa dice, că a constatatŭ, că la începutŭ aprópe jumĕtate din bolnavii trecuțĭ ca colericĭ nu erau atinșĭ de acéstă bólă, ci suferiau de bóle, carĭ n'aveau nicĭ o legătură cu colera Acești medicĭ au fostŭ aspru dojeniți și în contra a doi dintrînșii s'au ordonatŭ o anchetă (cercetare). Totŭ Dr. Blasianu a constatatŭ, că mortalitatea între colericĭ este de 81 la sută, adecă din o sută morŭ 81 și se însĕnătoșéză 19. Acéstă proporțiă, dice, este mare și ar fi fórte îngrijitóre dacă bóla ar fi avutŭ caracterŭ adevĕratŭ epidemicŭ, ceea ce însĕ n'a fostŭ și nicĭ nu este.

Consiliulŭ higienicŭ alŭ Bucurescilorŭ sub președința primariului N. Filipescu a luatŭ mĕsurile cele mai severe pentru salubritatea publică; personalulŭ medicilorŭ s'a împărțitŭ în șése secțiunĭ, și s'a hotărîtŭ a se înființa câte trei spitalurĭ de coleră în fiă-care secțiune a orașului. S'au luatŭ mĕsurile cele mai aspre pentru a se păzi curățenia în orașŭ. S'a decisŭ a se procura apă filtrată de bĕutŭ pentru poporațiunea sĕracă, propunêndu-se înființarea de marĭ cazane pentru a ferbe apa în fiă-care secțiă a orașului.

Literatură.

In editura Librăriei Ciurcu din Brașovŭ a apărutŭ: **Elemente din Bibliă și din Istoria bisericéscă,** pentru școlele poporale române, de *Iosifŭ Aronŭ,* învĕțătorŭ în Brașovŭ. Form. 8⁰ de 97 pag. Prețulŭ 30 cr. Opulŭ e împărțitŭ în 29 capitole; în cele 10 dintâiu se cuprinde materialulŭ biblicŭ, care are sĕ servéscă ca resumatŭ alŭ cunoscințelorŭ, ce elevii și-le-au câștigatŭ din Istoria biblică, și tot-de-odată ca substratŭ la tractarea materialului din Istoria bisericéscă. Acestŭ materialŭ e menitŭ mai alesŭ pentru anulŭ alŭ IV-lea de școlă. In celelalte 19 capitole se cuprinde materialulŭ din Istoria bisericei creștine universale și din istoria bisericei nóstre naționale, menitŭ mai alesŭ pentru an. alŭ V-lea și VI-lea de școlă. Aprópe întregŭ materialulŭ de învĕțĕmêntŭ cuprinsŭ în acéstă carte este espus în biografii, din carĭ se potŭ estrage principii de viĕță folositóre. Prin lucrarea acestui manual, d lŭ Aron a făcutŭ unŭ bunŭ serviciu școlelorŭ nóstre poporale, ai cărora învĕțătorĭ simțiau lipsa unui manualŭ de acestŭ soiu.

Calea spre înavuțire.

de I. Dariu.

4. Muncă și străduință.

„Nimenĭ nu 'ntrĕbă de casa frumosului,
Ci de casa vredniculuĭ.“
„Munca e blagoslovită,
Când te ții de ea, ai pită.“
Proverbe românescĭ.

Averea se câștigă prin muncă, se păstrézĕ prin cruțare și se înmulțesce prin străduință și stăruință.

Aceea ce câștigă și păstrézĕ singuraticii formézĕ averea națiunilorŭ. Din potrivă, aceea ce singuraticii cheltuescŭ fără scopŭ, aduce sĕrăcia statelorŭ. De aceea se póte dice, că fiă-care omŭ păstrătorŭ este unŭ binefăcĕtorŭ publicŭ și fiă-care risipitorŭ unŭ dușmanŭ publicŭ.

A fi economŭ séu păstrătorŭ e unŭ resultatŭ alŭ esperienței (pățaniei), alŭ esemplului, alŭ educațiunei și alŭ culturii minții. Numai când ómenii vorŭ fi prudenți și vorŭ începe a cugeta seriosŭ asupra modului de a se îmbogăți pe cale cinstită, vorŭ deveni mai cumpĕtațĭ și mai moderațĭ în trebuințele lor. Inainte dĕră de-a învĕța a fi economĭ, bărbații și femeile au de-a învĕța sĕ fiă prudenți.

E cu multŭ mai firescŭ lucru a fi omŭ cheltuitorŭ, decâtŭ păstrătorŭ. Sĕlbateculŭ e celŭ mai mare risipitorŭ, pentru-că elŭ nu cugetă la viitorŭ, la ziua de mâne.

La începutŭ ómenii trăiau singuraticĭ, rĕspândițĭ și nu aveau locuințe statornice. Ei se adăpostiau prin peșterĭ, prin pădurĭ, pe sub arborĭ și prin scorburile lorŭ, orĭ prin găurĭ în pĕmêntŭ și se învĕliau cu frunze. Trăiau cu scoicĭ, pe carĭ le găsiau la țĕrmurii mărilorŭ, séu cu corcotușe, ce le găsiau prin pădure. Omorau animale cu petri: carnea o mâncau și cu pielea se îmbrăcau. Mai târziu a începutŭ a-le domestici și a se folosi mai raționalŭ de ele. De plugăriă nu sciau nimicŭ.

Cu vremea, prin multă esperiență, vĕdură ómenii, că nu e bine sĕ trăéscă singuraticĭ. Ei aveau multime de trebuințe, pe carĭ numai trăindŭ mai mulțĭ la unŭ locŭ și-le puteau împlini. De aceea ei simțiră lipsa de a se aședa la unŭ locŭ și a-și face locuințe statornice. In chipulŭ acesta se formară satele și mai târziu orașele. Incepură a-și face felurite unelte și instrumente; începură a lucra pĕmêntulŭ cum se cade. Mai departe începură a-și face vestminte bune și felurite, spre a-și acoperi trupulŭ. Au începutŭ a-și pregăti o hrană mai bună în locŭ slabei hrane de mai 'nainte. Au începutŭ a se îngriji și de unele plăcerĭ pentru vedere, adecă sĕ zugrăvéscă; plăcerĭ pentru audŭ: sĕ cânte cu instrumente; plăcerĭ peutru mirosŭ: sĕ sădéscă florĭ ș. a.

In sfĕrșitŭ ómenii au căutatŭ sĕ afle mijlóce pentru a-și puté împărtăși unulŭ altuia cugetele și voința. Ei au aflatŭ adecă mijlocŭ de a vorbi, a scrie și a ceti. Au descoperitŭ arte și sciințe nóuĕ și în chipulŭ acesta au ajunsŭ a se lumina, a se civilisa din di în di și a trăi astŭ-feliu în societate unulŭ cu altulŭ.

Astădi, când privesce omulŭ la feluritele lucrărĭ și întocmirĭ omenescĭ, rĕmâne înmărmuritŭ câtŭ de departe a ajunsŭ în sciințe, în arte de totŭ felulŭ și în negustoriă (comerciu) străbătêndŭ țĕrĭ și mărĭ pentru a-și puté afla mijlócele de traiŭ pentru elŭ și pentru ai sĕi. De aceea omulŭ adĭ nicĭ nu mai e în stare a-și face singurŭ tóte cele trebuincióse, fără a avé lipsă de ajutorulŭ altora. Aceea ce unulŭ singurŭ nu póte face, facŭ mai mulțĭ în unire și bună înțelegere.

De aci se vede, că orĭ ce lucrare omenéscă, orĭ ce pasŭ alŭ sĕu spre înaintare și avere, se îndeplinesce prin muncă și străduință neîntreruptă. In natură nu se prăpădesce nimicŭ din ce a fostŭ. Nicĭ o muncă nu se perde cu totulŭ. Astŭ-feliu averea materială rĕmasă dela strămoșii noștri, formézĕ o parte însĕmnată a averii nóstre de adĭ. Unŭ némŭ de ómenĭ a fostŭ învĕțătorulŭ altui némŭ de mai târziu; din tată a trecutŭ la fiu și astŭ-feliu ce a făcutŭ tata prin munca sa, a formatŭ averea fiului.

In muncă stă adevĕrata viĕță a omului. Munca singură e în stare sĕ arete, că ce prețuesce unŭ omŭ. Póte avé omulŭ cine scie ce talente și însușirĭ frumóse, dacă nu le dă pe față (nu le manifestézĕ) prin muncă, nu prețuesce nimicŭ înaintea altorŭ ómenĭ. Pomul se cunósce după fructe și omulŭ după fapte. Faptele suntŭ resultatulŭ muncei sale. Și din faptele sale se cunósce, ce prețuesce cine-va.

Munca e de douĕ felurĭ: *Munca drĕptă* și *munca nedrĕptă.* Munca drĕptă e aceea, pe care o înțelege porunca lui Dumnedeu: „Intru sudórea feței tale îți vei agonisi pânea ta.“ Adecă numai aceea, prin care nu te atingĭ întru nimicŭ de aceea, ce este alŭ altuia, ci pe cale cinstită folosescĭ mijlócele ce ți-le-a pusŭ firea la îndemână spre a scóte din munca ta acelŭ venitŭ, cu care sĕ-ți poțĭ mulțămi trebuințele tale neapĕrate trupescĭ și sufletescĭ. *Venitulŭ* acesta trebue împărțitŭ în trei părțĭ: o parte e de lipsă *pentru trebuințele dilnice*; altă parte e de lipsă pentru ziua de mâne, adecă *pentru alte vremurĭ*, când adecă n'ar puté cine-va sĕ lucre; a treia parte e hotărîtă *pentru cei nenorociți*, carĭ din felurite pricinĭ au ajunsŭ în acea stare tristă. Și ce mângăiere mare nu simte omulŭ în sufletulŭ sĕu, când a pututŭ ajuta pe celŭ nenorocitŭ! Munca drĕptă e binecuvêntată de Dumnedeu, carele totŭ-d'auna stă în ajutorulŭ omului muncitorŭ și cinstitŭ.

Munca nedrĕptă dimpotrivă e urgisită de toțĭ și de Dumnedeu e blăstĕmată. Ea n'are nicĭ unŭ sporŭ. Și de are, e fórte trecĕtorŭ, ca și unŭ focŭ de paie. Putemŭ asĕmĕna munca drĕptă cu munca albinei, ĕr cea nedrĕptă cu a trântorului și a șórecelui, carĭ se folosescŭ pe nedreptŭ numai din ceea ce muncescŭ alții.

(Va urma.)

---

trebuĭ sĕ rabde, multe trebuĭ sĕ-și tragă dela sine, că nu-i jucăriă a crește de-odată 6 juncĭ, că trebue grijiți bine, dacă vrei sĕ ajungă cândva la prețŭ. Dĕr și folosŭ a avutŭ din eĭ, că-i vêndù de-odată, și cu banii se rescumpĕrà dela grofulŭ, de domnĭ.

Acum era și elŭ omŭ liberŭ, ca alțĭ ómenĭ, dĕr ajunsese érăși numaĭ la douĕ vacĭ. Ce-i păsa însĕ lui? Era mulțămitŭ, căcĭ era liberŭ. Elŭ își dicea: Avêndŭ libertate, de nimicŭ nu-mĭ pasă!

Ca omŭ liberŭ apoi se puse pe agonisite pe séma lui, crescù juncĭ și pe prețulŭ lorŭ își cumpĕrà moșiă, holdă după holdă, fênațŭ după fênațŭ, până ajunse celŭ mai fruntașŭ din noi în satŭ, dacă vomŭ ține sémă, că s'a ridicatŭ maĭ din nimica, pre lângă ce a maĭ datŭ atâta potopŭ de banĭ și grofuluĭ, ca sĕ-lŭ lase sĕ fiă liberŭ.

Adĭ are vre-o 5 băieți, toțĭ bine crăniți și bine îmbrăcați, ĕr casa lui e adevĕrată casă de gazdă, bine cuvêntată cu tóte cele de lipsă unui omŭ de omeniă și muncitorŭ harnicŭ.

Etă unŭ esemplu de imitatŭ! Câțĭ plugarĭ de-aĭ noștri se află și astădi slujbașĭ pe la domnĭ, cărora le muncescŭ véra întrégă? N'ar fi óre maĭ bine de acești plugarĭ, dacă s'arŭ scóte și ei odată din datorii și ar rĕmâné stăpânĭ peste munca și agoniséla lorŭ?

Reteagŭ, 1893.

I. P. Reteganulŭ.

Rectificare. In foiletonulŭ din nr. trecutŭ de Duminecă dela 8 (20) Augustŭ a. c. întitulatŭ: **Care-i cărăușia cea mai bine rĕsplătită?** s'a făcutŭ, din vina paginatorului, o eróre fórte regretabilă, însĕ care se póte rectifica fără sĕ mai fiă lipsă sĕ reproducemŭ încă-odată întregŭ foiletonulŭ.

La colóna a 4-a de pe pagina întâiu a foiletonului amintitŭ, rêndulŭ 6, 7 și 8, de susŭ în josŭ, după cuvintele: *„Unŭ cetățénŭ, cu numele Furiu Cresiniu, avea holde atâtŭ de frumóse, încâtŭ fŭ bănuitŭ că ar...“* trebue sĕ urmeze și sĕ fiă intercalatŭ textulŭ strămutatŭ din eróre pe pagina a treia a foiletonului colóna a 3 a, rêndulŭ 3 de josŭ în susŭ, care se începe cu cuvintele: *„fi trăgêndŭ prin farmece grăsimea din țarinile vecinilorŭ...“* Acestŭ textŭ se continuă pe pagina a 3-a pe colóna a 4-a, apoi pe pagina a 4-a pe colóna 1-a și a 2-a până la rêndulŭ alŭ 7-lea și 8-lea de pe colóna a 3-a (de susŭ în josŭ), ce se sfirșesce cu cuvintele: *„și proprietarii grămădiți în Roma. începură a trăi în lucsŭ și...“* De aci încolo urmézĕ teostulŭ de pe pagina 1-a, colóna a 4-a începêndŭ dela rêndŭ nou (de susŭ în josŭ) cu cuvintele: *„desfătări, agricultura romană — atâtŭ de înflorită — începù sĕ dee înapoi...“* și se continuă mai departe pe colóna a 4 a și întréga pagina a 2 a a foiletonului și pe cele trei colóne dintâiu ale paginei a 3-a până la cuvintele: *...sĕ se împrăștie numai câte se potŭ astupa sub brézdă până séra.* (rêndulŭ de josŭ în susŭ). De aici apoi foiletonulŭ se încheiă cu cele din urmă trei alinii, dintre carĭ cea dintâiu se începe cu cuvintele: *„Catone recomandă, ca sĕ se mĕrunțéscă bine gunoiulŭ...“*

EDUCAȚIUNE.

Esperiențe pedagogice.

Esperiența V.

Aveamŭ în școlă unŭ pruncŭ fórte afectuosŭ. Mintea acestuia era ageră, atențiunea deșteptată, rĕspundea cu o voce sonoră și corectŭ, dĕr era rĕu colegŭ, rĕu consĕolarŭ.

Am fostŭ întrodusŭ în școlă o datină: că dacă unŭ școlarŭ uita de

datorințele sale disciplinare, conșcolarulŭ din apropiere îlŭ admonia în modŭ amicabilŭ.

Acésta vătĕma pe prunculŭ meu, dér dênsulŭ nu putea suferi greșelele altora. Décă vecinulŭ sĕu îi atingea cartea séu altŭ ceva, orĭ décă îi ḑicea ceva, ce lui nu-i plăcea, se mănia îndată, înjura, ridica palma séu se punea în pozițiune de bătaiă. Cu fapta nu vătĕma pe nimenea, dér făcea o față măniósă, înspăimântătóre, înjurăturile curgeau neîncetatŭ de pe buzele lui.

Vai, ce școlarĭ rĕi suntŭ și astŭfeliu de pruncĭ! Aceștĭ școlarĭ nu numai că suntŭ nesuferiți conșcolarilorŭ lorŭ, dér conturbă cele mai serióse prelegerĭ.

Vorbescŭ în școlă despre órecare obiectŭ, școlarii ascultă cu atențiune. de-odată audŭ o țiulire, care întrerupe acéstă frumósă armoniă.

— Ce e acésta? Cine strigă?

— Mĕ rogŭ, d-le învĕțătorŭ, ḑice unŭ copilŭ plângêndŭ, Constantinŭ Petrescu nu-mĭ dă pace.

Cercetezŭ lucrulŭ, mĕ convingŭ, că nu e nimica, vecinulŭ lui numai s'a atinsŭ de dênsulŭ.

Grindină, fulgerŭ din seninŭ.

Acuma atențiunea școlarilorŭ a dispărutŭ. In asemenea casurĭ orĭ care învĕțătorŭ — câtŭ de flegmaticŭ sĕ fiă — îșĭ pierde paciința, nu numai pentru-că are a aduce la ordine pe prunculŭ afectuosŭ, ci și pentru timpulŭ pierdutŭ, ce-lŭ întrebuințézĕ la disciplinarea vinovatului.

Din esperiență m'am convinsŭ: că agitațiunea, aprinderea, mânia repentină, nu e alta, decâtŭ acțiunea temperamentului, acțiunea unei forțe, ce se agitézĕ cu iuțéla fulgerului, și ale cărei manifestărĭ nu suntŭ moderate, nicĭ prin sentimentulŭ mai finŭ, nicĭ prin cultura morală, nicĭ prin conduită bună socială.

Căutândŭ după isvorulŭ rĕului acestui pruncŭ, am aflatŭ, că nu numai temperamentulŭ, ci și conduita lui socială în familiă suntŭ causa acestui defectŭ.

Cugetamŭ la începutŭ, că prin admoniărĭ mai domóle se va desvolta într'ênsulŭ înțelesulŭ minței și se va desvĕța școlarulŭ meu de acea patimă a lui. L'am făcutŭ sĕ înțelégă urmările acestui defectŭ; i-am pusŭ înaintea ochilorŭ imaginațiunea monstruósă a unui omŭ furiosŭ, cum îșĭ încruntă ochii, cum îșĭ încrețesce fruntea, cum se desbracă de tótă demnitatea omenéscă prin înjurăturile și mișcările sale sĕlbatece: tóte au fostŭ îndeșertŭ.

Vĕḑêndŭ, că puținŭ se mișcă inima acestui pruncŭ la vorbele mele, am începutŭ a-lŭ ḑojeni în fața școlarilorŭ în modulŭ următorŭ: „Fĕtulŭ meu! tu când te înfuriezĭ, nu sémenĭ a fi omŭ, eștĭ mai rĕu decâtŭ o fiiéră sĕlbatecă. Décă nu te lașĭ de iuțimea ta, vei fi nefericitŭ peste tótă viéța. Toțĭ ómenii te vorŭ încungiura, ca pe unŭ câne turbatŭ. Nu ar fi mai bine, décă ai fi pacientŭ și sĕ ai și tu plăcere de jocurile conșcolarilorŭ tĕi? Vedĭ, că conșcolarii tĕi toțĭ se ferescŭ de tine.“

Prunculŭ primia tóte ḑojenile și se arĕta ca și cum s'ar îndrepta, dér când și când totŭ se înfuria și înjura pe școlarii, carĭ se apropiau de elŭ.

Odată într'o prelegere îlŭ agrăescŭ: George, vină afară!... Tu eștĭ unŭ pruncŭ nefericitŭ, tu nu poțĭ încăpé cu alții, nicĭ pe lângă cea mai bună voință. Ție îțĭ aduce viéța socială, în locŭ de petrecere, întristare. Mĕ temŭ, că datina ta se va lipi și de alții, décă vorŭ fi în jurulŭ tĕu; pentru aceea trebue sĕ te separezŭ de societate. Ia-țĭ cărțile și ședĭ aicĭ în scăunia acésta gólă.

Apoi m'am adresatŭ cătră școlarĭ: „Lăsațĭ de capulŭ sĕu pe acestŭ pruncŭ nefericitŭ. Vedețĭ, cum îlŭ genézĕ societatea. Ii facețĭ bine, — lui și vouĕ — décă îi vețĭ încungiura societatea; căcĭ pe elŭ îlŭ va scuti de supĕrare, ér pe voi de cérta cea multă“.

Sĕ vedemŭ, ce efectŭ a avutŭ acéstă dispositiune?

Intr'o diminéță întru în școlă mai de timpuriu, prunculŭ separatŭ încă e aci, dér nu e în scăunia „exiliului“, ci între conșcolarĭ, unde se certa cu unulŭ.

Ce facĭ George acolo?

La acésta îmĭ spune cu greutate, că Vasile Ursulescu i-a ḑisŭ, că legendarulŭ lui nu e de nicĭ o trébă.

— Apoi pentru acésta te superĭ?

— Da, pentru ce ḑice despre cartea mea, ce nu e adevĕratŭ. Cartea mea e chiar ca și celelalte.

— E bine, acuma sciu: Pe tine te supĕră vorbele cele nedrepte ale lui Vasile Ursulescu. Dér óre adevĕratŭ e aceea?

— Cartea mea e chiar ca și celelalte.

— Vasile Ursulescu, cum poțĭ tu ḑice că cartea lui nu-i de nicĭ o trébă?

— Mĕ rogŭ, d-le învĕțătorŭ, eu n'am ḑisŭ, că nu e de nicĭ o trébă, ci în ḑilele trecute frunḑărindŭ cartea lui, am observatŭ, că lipsescŭ dintr'ênsa 4 foi.

— Sci-mi-ai arĕta de unde lipsescŭ?

— Voiu căuta îndată.

— Vedĭ, fĕtulŭ meu! acésta e rĕu, când lipsescŭ foile din carte. Apoi décă țĭ-ar arăta Vasile Ursulescu locŭlŭ de unde lipsescŭ foile, te-ai puté mânia pe elŭ?

— Ba.

— Dă-i cartea!

Vasile Ursulescu caută și află locŭlŭ.

— Ei, vedĭ! Recunoscĭ acuma, că nu ai avutŭ causă a te mânia pe elŭ?

— Recunoscŭ.

— De acésta mĕ bucurŭ; că celŭ ce recunósce greșéla, este aprópe de îndreptare.

De aci înainte am pusŭ mai multă grijă pe școlarulŭ meu. Din când în când îlŭ întrebam cu surisŭ: Spune-mĭ, George, eștĭ acuma mai bunŭ?

— Elŭ suridea și se rușina.

L'am liberatŭ din „exilŭ“, și așa cu încetulŭ s'a mai muiatŭ natura lui cea furiósă.

Esperiența VI.

Comenius între regulele disciplinare ḑice și aceea: „Sĕ escităm ambițiunea pruncilorŭ, sĕ lăudămŭ, sĕ admoniămŭ, dér pururea părintesce.“

E fórte bine când pruncii suntŭ ambițioșĭ; însĕ ambițiunea lorŭ sĕ nu fiă prea mare, sĕ nu trécă în susceptibilitate.

Am observatŭ, că suntŭ mulțĭ pruncĭ de acea natură, că décă învĕțătorulŭ nu-i laudă când rĕspundŭ bine, îșĭ perdŭ voia la învĕțătură. Aceștĭ pruncĭ se potŭ numi ambițioșĭ. Suntŭ pruncĭ și de aceia, cărora décă le arată învĕțătorulŭ vre-o greșélă orĭ câtŭ de micĭ, se supĕră. Astŭ-feliu de pruncĭ suntŭ prea simțitorĭ, — susceptibilĭ.

Imĭ aducŭ aminte de unŭ școlarŭ, pe carele, décă nu-lŭ lăudamŭ, în prelegerea viitóre nu rĕspundea așa bine lecțiunea. Altulŭ — décă îi arătamŭ, că caetulŭ sĕu e maculatŭ, plângea.

Décă pruncii nu au alte defecte, aceste caractere la începutŭ se cam potŭ lăsa pruncilorŭ, acomodându-ne naturei lorŭ; dér totuși trebue grijitŭ: ca sĕ nu esagereze, — sĕ nu devină pasiune.

Mai rĕu însĕ e prunculŭ mincinosŭ. Prunculŭ mincinosŭ se înșélă nu numai pe sine, ci și pe altulŭ. Astŭ-feliu de vițiu trebue stârpitŭ din școlă, încâtŭ numai se póte

Intr'o ḑi trimitŭ unŭ pruncŭ la părinții altui școlarŭ, ca sĕ întrebe pentru ce n'a trimisŭ prunculŭ înainte de amĕḑĭ la școlă? După amĕḑĭ îmĭ aduce acestŭ pruncŭ scire, în numele părinților lorŭ, că a fostŭ morbosŭ. Acésta nu era adevĕratŭ, m'am convinsŭ.

L'am ḑojenitŭ pentru acésta, și l'am întrebatŭ înaintea școlarilorŭ:

— Mai minți-vei vre-odată?

— Ba.

— Iți dai cuvêntulŭ de onóre?

— Da.

Apoi sĕ scrii în notițulŭ meu aicĭ, după cum îțĭ voiu dicta: „Astăḑĭ mi-am datŭ cuvêntulŭ de onóre, că nu voiŭ mai minți.“ Datulŭ N. N. A trecutŭ multŭ timpŭ, de când n'am simțitŭ, ca prunculŭ meu sĕ mai fi mințitŭ.

Intr'o diminéță cautŭ ocupațiunile scripturistice ale școlarilorŭ. Vine și rêndulŭ lui.

— Adu-țĭ ocupațiunea încóce!

— Mĕ rogŭ, am scris'o, dér am perdut'o pe drumŭ

— Sĕ fiă acésta adevĕratŭ?

— Da.

— Se póte că scusa ta sĕ fiă adevĕrată, dér se póte și aceea, că tu pentru aceea ḑicĭ așa, pentru-că țĭ-e fricĭ, că te voiu numi negligentŭ. Spune-mĭ adevĕratŭ îțĭ este scusa, séu numai de fricĭ ai spusŭ așa?

Prunculŭ spune, cam rușinându-se: „că nu.“ Vedețĭ, fiilorŭ! conșcolarulŭ vostru Ioanŭ Barbu și-a mărturisitŭ greșéla, a fostŭ sincerŭ, e semnŭ dérĭ, că nu va minți mai multŭ.

De aci înainte apoi a începutŭ prunculŭ meu a se lua pe sémă, și de câte-orĭ îlŭ scăpa gura a minți ceva, îșĭ retrăgea vorba.

Petru Popescu,
învĕțătorŭ gr. cat. în Lugoșŭ.

Salutarea la deosebite popóre din lume.

Suntŭ fórte multe felurĭ de *salutare* la popórele din Europa. Dér tóte au o trăsătură comună, adecă obiceiul de a-și strînge mâna.“ Obicĭnuința acésta „de a-și strînge mâna e împrumutată de creștinĭ la începutŭ dela Evrei, căcĭ singurĭ Evreii, printre popórele din vechime, întrebuințau acest felŭ d'a se saluta.

Dér îndată ce ne depărtămŭ din Europa, — unde salutările, politețele arată familiaritatea, pornirea cătră înfrățire și egalitate cetățenéscă, — lucrurile se schimbă cu totulŭ.

Așa, de esemplu, în *China*, doi prietinĭ întêlnindu-se, se apucă unulŭ pe altulŭ de mânĭ și le punŭ unulŭ altuia pe inimă și începŭ a se legăna cu iubire, ḑicêndŭ cu capetele plecate: *isim, isim.* — Décă prietinii se întêlnescŭ după o lungă despărțire, ei cadŭ în genunchĭ unulŭ înaintea altuia, sĕ plécă cu fața la pământŭ și repetă de mai multe-orĭ acéstă ceremoniă.

Când unŭ Chinesŭ întêlnesce o persónă de rangŭ superiorŭ, elŭ apropie mânile întinse, le ridică d'asupra capului sĕu și se întinde pe pământŭ în positiunea acésta.

Décă unŭ Chinesŭ ar voi sĕ salute după moda europénă, ridicându-și pălăria, numai decâtŭ ar puté sĕ priméscă 50 de lovieturĭ de bastonŭ, căcĭ pentru Asiaticĭ a descoperi capulŭ înaintea lorŭ, este a arăta celŭ mai adêncŭ dispretŭ persónei ce ai întêlnitŭ.

Este cu tóte acestea și în China obiceiulŭ de a saluta cu mâna. In țĕrile asiatice dimprejurulŭ *Himalaei* însĕ ómenii, femeile, obicĭnuescŭ a se lipi spate la spate și a se freca dosŭ de dosŭ...

In *Industanŭ*, lumea are obiceiulŭ d'a se apuca de barbă, fără a ḑice nicĭ unŭ cuvêntŭ

Locuitorii insulelorŭ din *Oceanulŭ celŭ mare* au obiceiulŭ de a-și apropia obrajii unulŭ de altulŭ și a-și freca nasulŭ unuia de nasulŭ celui-l'altŭ. Acésta însĕ se face numai între ómenii de același rangŭ; unŭ inferiorŭ trebue sĕ se mulțăméscă, când vede unŭ superiorŭ, a-și freca nasulŭ sĕu, ridicându o mână cătră superiorŭ, ca semnŭ de alipire prin mirosŭ.

In insulele *Sant Laurant*, când doi indigenĭ se întêlnescŭ, și voescŭ a-și arăta unulŭ altuia stima, scuipă fiă-care în palme și unulŭ altuia își frécă obrajii cu scuipatŭ.

La *Somali*, forma acésta de salutŭ e și mai simplificată: cea mai înaltă politeță stă la dênșii, când se întêlnescŭ, a-și scuipa reciprocŭ, unulŭ altuia în obrazŭ.

Ainoii, popórele carĭ locuescŭ insulele Sachalinŭ, își suflă unulŭ altuia în urechĭ, — frecêndu-și unulŭ de altulŭ pântecele.

Lamontii din Siberia iau mâna aceluia pe care voescŭ a-lŭ saluta și a-lŭ cinsti, și o trecŭ peste obrazulŭ lorŭ; dér pentru a arăta unŭ respectŭ și mai adêncŭ, se întindŭ josŭ pe pământŭ și iau piciorulŭ celui ce voescŭ a lŭ saluta și-lŭ lipescŭ de obrazulŭ lorŭ.

Alte popóre din Africa, de pe riulŭ Nigerŭ, când se întâlnescŭ poonescŭ din degete.

La *Vadai*, Negriĭ se salută mergândŭ în patru labe. *Kalmucii* mergŭ ér în patru labe, când se salută, dér își mai frécă și nasulŭ unulŭ de al-celui-l'altŭ. În *Egiptŭ*, unde frigurile bântuescŭ așa de multŭ Egiptenii, când se întâlnescŭ, se salută întrebându se: „Cum asudațĭ voi?“

Acéstă înrîurire a bólelorŭ locale, provócă deosebite felurĭ de salutărĭ la deosebite popóre. In țĕrile de apusŭ ale Americei de Miédă-nópte, damele când se salută se întrébă: — *Cum se află micuțulŭ tĕu?* formulă, care esplică marea mortalitate a copiilorŭ, ce domnesce în acele țĕrĭ.

In alte țĕrĭ ale Americei de miédă-ḑi nu-și mai perdŭ timpulŭ în deșerte salutărĭ lungĭ, ci se întrébă mergêndŭ: — *A na ri cu?* (Tu?) — A! (Da), e rĕspunsulŭ scurtŭ.

Cea mai originală din salutărĭ este a unorŭ popóre numite *Gonds*, din Indiele englese. Aceștia când se întâlnescŭ, spre a-și arăta iubirea lorŭ, se tragŭ unulŭ pe altulŭ bine de urechĭ, până li-se roșescŭ, ca racululŭ! —

Locuitorii din insula *Coreea*, când se întêlnescŭ, ca dreptŭ urare de bună întênire, își dau cu atâtŭ mai puternice palme unulŭ altuia peste obrazŭ, cu câtŭ suntŭ mai buni prietinĭ.

Cum s'au stabilitŭ atâtea forme de salutărĭ? Pentru ce ființele omenescĭ au simțitŭ trebuința „salutului?“ Acestea suntŭ atâtea probleme, pe carĭ antropologia încă nu le-a deslegatŭ. In orĭ-ce casŭ însĕ toți ómenii fiă aceia, carĭ sĕ salută scuipându-și în obrazŭ pentru a esprima plăcerea d'a vedé toțĭ, vorŭ iscăli următórea aforismă a lui Shopenhauer: Politeța séu bună-voința este înțelepciune; grosolănia e dobitocie a-și face dușmanĭ prin lipsa de politeță: adevĕrată nebuniă.

„(Gazeta Țĕranilorŭ).“

C. Dobrescu Argeșŭ.

MULTE ȘI DE TOATE

Țigărĭ pentru capete de ómeni.

Nu de multŭ a muritŭ abatele Watlet, care a fostŭ preotŭ de regimentŭ campania din Dahomey (Africa). Abatele era unŭ omŭ fórte bunŭ la inimă; soldații îlŭ iubiau mai multŭ, ca pe șefii lorŭ, căci elŭ îi încuragia în lupta lorŭ cu Africanii.

Unŭ ḑiarŭ povestesce despre elŭ următóre istoriă curiósă:

— Intr'o ḑi trupele n'aveau tutun de locŭ și din pricina acésta unii soldați au începutŭ sĕ se plângă.

Abatele, care avea mereu în busunarele sale o cantitate óre-care de tutunŭ și țigărĭ, a chiămatŭ la dênsulŭ pe soldații nemulțumiți (ei erau fumătorĭ marĭ), și

BCU Cluj / Central University Library Cluj

spusŭ. că mai are câte-va ţigărĭ, dér cum ţigările suntŭ rarĭ pe acolo, e silitŭ sĕ le vêndă, căcĭ e pĕcatŭ sĕ le dea de géba.

La rĕspunsulŭ soldaţilorŭ, că ei n'au parale, abatele a adausŭ:

— Banĭ? — Nu'mĭ trebue. Dau o ţigară orĭ-căruia, care îmĭ va aduce unŭ capŭ de vrăjmaşŭ!

In aceea séră abatele a trebuitŭ sĕ împartă o mulţime de ţigărĭ. Când a isprăvitŭ împărţela, étă, că sosesce abia resuflândŭ unŭ soldatŭ, strigândŭ:

— D-le abate! d-le abate, mie îmĭ eştĭ datorŭ două ţigărĭ!

— Şi de ce?

— Uite, aicĭ suntŭ capetele a doi dahomeenĭ, pe carĭ i-amŭ omorîtŭ.

*

Nimfa în baie.

Din Baden, lângă Viena, se scriu următórele:

De o vreme încóce în Helenthal nu vorbesce lumea de câtŭ de „Nimfa în bae".

Nimfa, despre care e vorba, e o fată de o rară frumseţe; într'una din nopţile trecute ea avusese chefŭ sĕ-şĭ scalde trupulŭ ei mladiosŭ şi albŭ ca marmora în valurile rĕcorôse ale isvorului Schwechat.

Scena I: Nimfa în baie.

Scena II: alte două nimfe prietine cu prima nimfă vinŭ acolo pe furişŭ, şi-i fură hainele.

Scena III: După ce nimfa s'a scăldatŭ destulŭ, îşĭ caută hainele, nu le găsesce şi se ascunde într'unŭ tufişŭ, unde se pune pe-unŭ plânsŭ amarŭ.

Scena IV: In figura unui turistŭ care întârḑiase în plimbările sale, apare unŭ căpitanŭ de husarĭ, care de altmintrelea e fiulŭ unui bogatŭ fabricantŭ din Pilsen.

Elŭ, mergêndŭ cu spatele înainte, aruncă nimfei din tufişŭ mantaua sa.

Nimfa ia mantaua, se îmbracă cu ea şi fuge acasă. La pórtă îi stăteau atârnate de unŭ cui hainele şi cele două prietine vĕḑênd'o (ele o aşteptau acolo) au începutŭ sĕ rîdă de ea.

Scena V: In ḑiua următóre căpitanulŭ se duce sĕ-şĭ ia mantaua. Cu ocasia acésta cerutŭ nimfa de soţiă. Părinţii i-au dat'o.

Scena VI (cea mai interesantă). Cele două nimfe duşmane se scaldă de atuncĭ în fiă-care nópte în isvorulŭ acela şi aştéptă sĕ păţéscă şi ele vre-o aventură cu sfîrşitŭ aşa de fericitŭ. Dér de géba

Nu mai apare nicĭ unŭ căpitanŭ de husarĭ şi ele rĕmânŭ nemăritate.

*

Vindecarea muşcăturilorŭ de paianginĭ.

In timpulŭ căldurilorŭ de véră paiangenii şi-au făcutŭ apariţia lorŭ în sudulŭ Italiei şi se semnaléză numeróse muşcăturĭ din carĭ unele sunt periculóse, fiind-că unele din aceste animale suntŭ otrăvite.

In unele sate din sudulŭ Calabriei, spre a combate înveninarea causată de păiangen, se îngrópă celŭ muşcatŭ, în băligarŭ, până la gâtŭ

Apoi împrejurulŭ lui şépte femei măritate şi şépte fete începŭ sĕ jóce, în urma căruia victima păiangenului este închisă pentru câte-va minute într'o vatră unde s'a arsŭ cu puţinŭ mai înainte puţine lemne.

Când o persónă muşcată nu móre din otrăvire, sucombéză în generalŭ în urma acestui straniu metodŭ de vindecare.

Cătră Onor. Public Românŭ!

Amŭ deschisŭ de vre-o câţĭ-va anĭ aicĭ în Braşovŭ *o şcólă privată de lucru de mână şi de menagiu pentru fete, însoţită totŭ-deodată şi de instrucţiune teoretică în studiu.*

In acestŭ timpŭ m'am ocupatŭ multŭ cu idea unei adevĕrate instrucţiunĭ reclamate de chemarea femeilorŭ nóstre de astăḑĭ. Şi astŭ-feliu amŭ ajunsŭ acum a pune cursulŭ condusŭ de mine pe o basă, care sĕ corĕspundă chiemăriĭ sale.

Principiulŭ, de care sunt condusă, 'mĭ este: sĕ mijlocescŭ fetiţelorŭ, carĭ au absolvatŭ vre-o şcólă de învĕţămêntŭ, o pregătire cu deosebire practică, şi pentru sistemisarea şi complectarea cunoscinţelorŭ de lipsă unei femei, şi o pregătire teoretică, pentru ca înzestrate cu acéstă pregătire sĕ fiă bine orientate în tóte direcţiunile chiemării lorŭ.

Amĕsuratŭ acestui principiu mi-am datŭ silinţa, cu împreuna sfătuire şi conlucrare a ómenilorŭ competenţĭ de şcólă, ca sĕ compunŭ pentru cursulŭ condusŭ de mine o programă, prin care sĕ se împărtăşéscă tóte acele învĕţăturĭ, carĭ au sĕ cualifice pe femeie pentru datorinţele şi lucrările de căpetenie, ce fiă-care femeie le întêlnesce în viéţă.

In acestŭ internatŭ se vorŭ preda: totŭ felulŭ de lucru de mână femeescŭ ca: **torsulŭ, ţesutulŭ** la rĕsboiŭ simplu şi mecanicŭ, **văpsitulŭ tortului, cusutulŭ, croitulŭ, brodatulŭ** (chindisitulŭ), **împletitulŭ**; mai departe din economia casei: **gătitulŭ bucatelorŭ, spălatulŭ** şi **călcatulŭ**; şi apoi pentru completarea şi sistemisarea cunoscinţelorŭ teoretice: **religia, pedagogia** şi **higiena, legumăritulŭ, principii de comptabilitate, aritmetică, istoriă, geografiă** şi **limba** şi literatura **română**, predate de profesorĭ dela gimnasiulŭ românŭ de aicĭ. La dorinţă fetiţele mai potŭ primi şi instrucţie în limbile: germana, maghiară, franceză şi în piano.

Tóte aceste se vorŭ preda în trei cursurĭ de câte unŭ anŭ.

In acestŭ curs se vorŭ primi eleve, carĭ au trecutŭ de 12 anĭ şi au absolvatŭ vre-o şcólă, pe lângă **o tacsă de 14 fl.** pe lună, pentru care va căpăta instrucţiă, viptŭ bunŭ şi cuartirŭ în internatŭ.

Elevele esterne, carĭ voescŭ a avé menagiulŭ la mine, vorŭ solvi pentru menagiŭ şi instrucţiune pe lună 10 fl., éră fără menagiŭ 4 fl.

Voi mai primi în acestŭ internatŭ pentru îngrijire, locuinţă şi viptŭ, pe lângă tacsă de 14 fl. pe lună, şi fetiţe, carĭ voescŭ sĕ-şĭ urmeze studiile la vre-o şcólă aicĭ în Braşovŭ.

Cursulŭ se va începe cu 1 Sept. a. c. v.

Aducŭ acésta la cunoscinţa acelorŭ părinţĭ, carĭ se interesézā de acestŭ felŭ de crescere a fiicelorŭ lorŭ.

Braşovŭ, în 15 Iulie 1893.

Cu tótă stima
Maria Belu
Strada Hirscher Nr. 19.

Călendarulŭ săptĕmânei.

August are 30 ḑile. Măsălar.

1893 Dilele săptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele răsare	Sórele apune
Dum.	15 D. 13 † Ad. M. D.	27 E. 14 Iosif	5. 16	7. 45
Luni,	16 Aduc. ic. D-lui Dion	28 Augustin	5. 17	6. 43
Marţĭ,	17 S. m. Miron	29 Tăi. cap. Ioan	5. 19	6. 41
Mercurĭ,	18 S. m. Flor. şi Laur.	30 V. Rozalia	5. 20	6. 39
Joi,	19 S. m. Andreiu	31 Raimund	5. 21	6. 33
Vinerĭ,	20 S. m. prof. Samuil	1 Sept. Egidiu	5. 22	6. 35
Sâmb.	21 S. ap. Tadeu	2 Justus	5. 23	6. 34

Cursulŭ losurilorŭ private

din 23 Augustŭ n. 1893.

	cump.	vinde
Basilica	9.10	9.30
Creditŭ	197.50	198.25
Clary 40 fl. m. c.	56. -	58. —
Navig. pe Dunăre	140.—	143.50
Insbruck	26.50	27.50
Krakau	24.—	24.50
Laibach	23.75	24.75
Buda	57.50	58.50
Palffy	57.75	58.50
Crucea roşie austr.	18.30	19.—
dto ung.	12.40	12.90
dto ital.	13.50	14.—
Rudolf	23.50	24.50
Salm	66.—	67.—
Salzburg	26.75	27.50
St. Genois	67.50	68.50
Stanislau	41.—	—.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	141.—	145.—
dto 4% 50	69.—	72.—
Waldstein	46.—	47. —
Windischgrätz	—.—	70.—
Sêrbescĭ 3%	42.40	43.20
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	128. —	128.50

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 25 Augustŭ n. 1893.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	80	—	—
Grâu dela Tisa	80	7.55	7.65
Grâu de Pesta	80	7.45	7.60
Grâu de Alba-regala	80	7.45	7.60
Grâu de Bácska	80	—	830
Grâu ung. de nordŭ	80	—	765

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.—	6.15
Orzŭ	nutreţŭ	60—62	5.60	5 90
Orzŭ	de vinars	62.64	6.15	6.60
Orzŭ	de bere	64.66	6.90	7.90
Ovĕsŭ		39.41	6.55	7.70
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	4.60	4.70
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	.—	.—

Preţulŭ pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	46.—	54.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	63.—	68.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	39.—	39.50
Oleu de in		6.75	6.90
Uns. de porc	dela Pesta	54.—	54.50
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	48.—	49.—
„	afumată	52.—	53.—
Sĕu		39.—	40 —
Prune	din Bosnia în buţĭ	17.75	18.25
„	din Serbia în sacĭ	17.75	18.25
Lictarŭ	slavonŭ nou	15.25	15.50
„	bănăţenescŭ	14.‹5	15.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	30.—	32.—
Ceară	de Rosenau	—.	—.
Spirtŭ	brutŭ	16.—	16 50
„	Drojdiuţe de spirt	19.—	19 50

Preţurile cerealelor din piaţa Braşovŭ.

Din 25 August st. n. 1893

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austriacă fl.	cr.
1 H. - L.	Grâu cel mai frumos	6	40
„	Grâu mijlociu	5	70
„	Grâu mai slabŭ	5	20
„	Grâu mestecatŭ	4	—
„	Sĕcară frumósă	3	60
„	Sĕcară mijlociă	3	40
„	Orzŭ frumosŭ	3	70
„	Orzŭ mijlociu	3	50
„	Ovĕsŭ frumosŭ	2	40
„	Ovĕsŭ mijlociu	—	—
„	Cucuruzŭ	4	40
„	Mălaiu	3	40
„	Mazĕre	5	10
„	Linte	10	40
„	Fasole	3	—
„	Sĕmênţă de inŭ	10	—
„	Sĕmênţă de cânepă	4	—
„	Cartofĭ	1	50
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	52
„	Carnea de porcŭ	—	48
„	Carnea de berbece	—	36
100 kil.	Sĕu de vită próspĕtŭ	23	—
	Sĕu de vită topitŭ	33	—

Têrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 21 August n. 1893

Starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 195,422 capete, la 22 Aug. au întrat 3016 capete şi au eşit 1279, rĕmânêndŭ la 23 Aug. unŭ numĕrŭ de 197,159 capete. — Se notéză marfa: *unguréscă* veche, grea dela —.— cr. până la 45 cr. marfă *unguréscă* tineră grea dela fl. 43.½ cr. până la 44.— cr., *de mijlocŭ* dela 44.— cr. pană la 44.½ cr. *uşóră* dela 45 cr. până la 46.— cr. *Marfă ţĕrănéscă* grea dela 42.— până la 43.— cr. *de mijlocŭ* dela 43.— cr. până la 44.— cr. *uşóră* dela 44.— cr. până la 45.— cr. — *Marfă de Românio Bakony* de grea dela —.— cr. până la —.— cr. transitto mijlociă grea dela —.— cr. până la —.— cr. însĕ transito uşóră dela —.— cr. până la —.— cr. transito dtto ţepósă grea dela —.— cr. până la —.— cr. transito mijlociă dela —.— cr. până la —.— cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 42.— cr. până la 43.— cr. Transito, mijlociă grea dela 44.— cr. până la 45.— cr. transito uşóră de la 41.— cr. până la 42.— cr. — Porcii îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu 4/ — cr. până la — cr., îngrăşaţ cu ghindă dela.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetŭ de consultaţiune cu cele brităţile medicale şi cu specialiştii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultaţiunĭ şi prin corespondenţă.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Avisŭ

In institutulŭ *Vautier*, care esistă deja de 40 de anĭ în Braşovŭ şi este autorisatŭ de înaltulŭ ministerŭ, se primescŭ fete-eleve orĭ când cu următórele condiţiunĭ:

1) Fiă-care elevă plătesce pentru locuinţa şi întréga pensiune în institutŭ şi pentru instrucţiunea în obiectele obligate de învĕţămêntŭ mai josŭ indicate 300, adecă trei sute florinĭ v. a. pe anŭ şcolarŭ, şi anume pe câte şése lunĭ înainte.

2) Onorarulŭ pentru obiectele neobligate de învĕţămêntŭ se fixéză totdéuna separatŭ cu ocasiunea primirei elevei.

3) Plata anuală pentru externe depinde dela mĕsura în care se folosesce de instrucţiunea în obiectele de învĕţămêntŭ.

4) Pentru copile de familii bune, care nu dispunŭ de mijlóce, séu când din una şi aceeaşĭ familiă se aşéḑă mai multe eleve în institutŭ, se iértă o parte din onorarŭ.

5) Pentru folosirea mobilei fiă-care elevă plătesce 5 florinĭ pe anŭ.

6) Părăsindŭ eleva institutulŭ orĭ când în prima jumĕtate a anului şcolarŭ, este dótore a plăti jumĕtate din suma mai susŭ arătată, după începerea semestrului alŭ doilea eleva plătesce întregulŭ onorarŭ chiar décă va părăsi institutulŭ înaintea încheerei anului.

7) Internele au sĕ aducă cu sine următórele: 6 cămăşĭ, 6 ismene, 6 părechĭ ciorapĭ, 3 fuste, 4 camisóle, 1 saltea, 4 cearceafurĭ, 2 perne, 4 feţe de pernă, 1 plapomă, 2 prosópe (ştergare), 2 servete, 1 tacâmŭ, 1 ceaşcă cu linguriţă şi 1 paharŭ.

8) Institutulŭ dispune de unŭ medicŭ regulatŭ, care urmăresce necontenitŭ cu atenţiune starea sanitară a elevelorŭ. La casŭ de bólă însĕ atâtŭ mediculŭ, câtŭ şi medicamentele se plătescŭ de eleve.

Obiectele obligate de învĕţămêntŭ: Religiunea, Limba maghiară, Limba germană, Limba română, Limba francesă, Aritmetică, Geografiă, Istoriă, Istoria naturală, Fisică, Caligrafiă, Desemnŭ, Lucru de mână.

Obiectele neobligate: Limba jenglesă, Limba italiană, Limba grécă, Gimnastica şi dansŭ, Inotatŭ, Piano 30 fl., Cantŭ 10 florinĭ.

Observare. Programele publicate mai nainte nu suntŭ valabile. Pe timpulŭ feriilorŭ se plătesce 20 fl. pe lună.

Braşovŭ, în luna lui Augustŭ 1893.

Cu stimă
Vautier,
directóră şi proprietară de pensionatŭ, cruce de aurŭ pentru merite.

Nr. **5366**—893.

PUBLICAŢIUNE.

Din incidentulŭ noului pericolŭ **ameninţătorŭ de coleră** se provócă, conformŭ înaltei ordinaţiunĭ ministeriale de interne din 10 Augustŭ a. c. Nru 68450, toţĭ hotelierii, posesorii de ospĕtării şi hanurĭ, precum şi dătătorii de quartire private că pe lângă evitarea consecinţelorŭ legale, sĕ anunţe acestei autorităţĭ pe toţĭ cei sosiţĭ din strĕinătate şi din ţera internă.

Anunţarea acésta are sĕ se facă în ḑiua proximă după sosirea respectivilorŭ şi în casŭ décă aceştia au sositŭ înainte de prânḑŭ, în aceeaşĭ ḑi.

Tot-deodată se provócă fiă-care, ca imediatŭ sĕ arate acestei autorităţĭ orĭ-ce bólă suspiciósă de coleră.

Braşovŭ, 16 Augustŭ 1893.

205, 3—3 **Căpitănatulŭ orăşenescŭ.**

Ioan Zacharias

Braşovŭ, Strada Vămii Nr. 15.

'Şĭ recomandă P. T. publicŭ **marele depou de ţolurĭ de cai** de lână, **tapete** de padimentŭ de lăţime simplă şi duplă, precum şi **cérşeafurĭ** de patŭ din fabricele cele mai bune şi cu preţurile cele mai moderate. 5—5

2. Ganz seid. bedruckte Foulards 85 kr. bis fl. **3.65** p. Met. (ca 450 versch. Dispositi) — sowie **schwarze, weisse** und **farbige** Seidenstoffe von **45** kr. bis fl. **11.65** per Meter — glatt, gestreift, karrirt, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.
Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.**

Casă de vêndare.

Casa din strada Catarinei Nr. 32, (Braşovŭ) în stare bună, de nou reparată, în faţa sórelui, constându din 4 odăi frumóse, cuhnă, 2 pivniţi boltite, grădină cu foişorŭ **este de vêndare,** cu preţŭ convenabilŭ.

Informaţii se potŭ lau la acea şi casă.

208 3—3

Neapărat de lipsă pentru fiăcare familiă este

Caféua-Malz a lui Kathreiner Kneipp

cu gustŭ de cafea bóne.

Acésta este avantagiosŭ că póte inlocui caféua amestecată cu cichorie oferându o cafea **hrănitóre** şi **gustósă, un escelent surogat la cafea.** De recomandat pentru femei, copii şi bolnavi.

Păditi-ve de imitaţiă.

Se află în totŭ locului. 29—52.) ½ **Kilo 25 cr.**

Seb. Kneipp M.

Lecţiuni de Pianŭ.

Subsemnata, cu onóre face cunoscutŭ, că

dă lecţiuni de pianŭ,

cu honorar eftinŭ,

atâtŭ la elevi începĕtori, precum şi la aceia, carĭ au mai învĕţatŭ.

Cu tótă stima:

ELENA I. MANTSU,

211,1—2 **Braşov, strada lăcătuşilorŭ nr. 2.**

Băieţi

în cuartirŭ şi costŭ

în etate de 12—13 anĭ, se primescŭ cu tótă întreţinerea. — Deslusire dă

Domnulŭ **Demetriu Turcu,**

comersantŭ în Blaşiu.

fl. 6 **fl. 6**

SENSAŢIE

facŭ orologele de buzunarŭ,

Original Goldin remontoir, de Genf, acuma inventat. Aceste orológe lucrate admirabilŭ de elegantŭ, nu sĕ potŭ deosebi nicĭ de specialisti, de cele de aurŭ curatŭ. Capacurile fórte frumosŭ ciselate, nu-şi perde fasonulŭ şi pentru mersŭ regulatŭ se garantézĕ în scrisŭ pe terminŭ de 3 anĭ.

Preţulŭ unui orologiŭ 6 fl.

Lanţurĭ de Goldinŭ cu carabină de siguranţă, fason sport, maroĭ séu panţeră cu 1 fl. 50 cr. Se dă la fiă-care orologiŭ unŭ tocŭ gratis. Aceste orológe suntŭ deja introduse la cei mai mulţi amploiaţi ai căilor ferate austro-ungare. Se potŭ procura esclusive prin depoul centralŭ:

193,3—3 **ALFRED FISCHER, Wiena, I. Adlergasse 12.**

SCHLICK Turnătoria de ferŭ şi fabrica de maşinĭ

SOCIETATE PE ACŢII IN BUDAPESTA

FABRICA ŞI BIROULŬ CENTRALŬ: **VI., Külsö váczi-út**

BIROULŬ ÎN ORAŞŬ ŞI DEPOSITULŬ: **VI., Podmaniczky-utcza 14,**

Filiala depositului: **VIII., Kerepesi-út 77 sz.**

Garniturĭ de treieratŭ cu aburŭ şi cu vêrtejŭ (Göpel),

mai departe

Pluguri cu 2 şi 3 feare patent. SCHLICK

distinse cu mai multe premii din cele mai marĭ

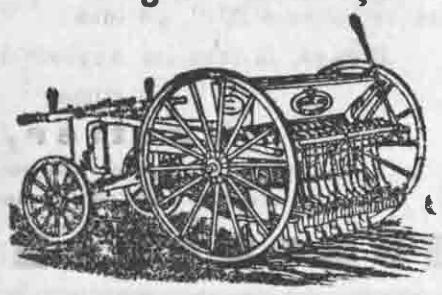

Pluguri Rayol patent.,

Pluguri cu unŭ ferŭ sistemulŭ Rayol, originale Schlick şi sistemŭ Vidats.

Unelte pentru lucrarea pămêntului, grape şi spărgĕtorĭ de bulgărĭ.

Maşinĭ de semănatŭ în rândurĭ „HALADAS“, patentate Schlick.

şi tóte maşinele agricole.

Morĭ pentru curăţitulŭ cerealelorŭ, maşinĭ pentru prepararea nutreţului, morĭ pentru uruitŭ.

Maşinĭ originale americane pentru legatŭ snopii şi maşinĭ pentru cositulŭ bucatelorŭ, maşinĭ de cositŭ érba, drumurĭ de ferŭ transportabile pentru câmpŭ etc.

Preţurile cele mai eftine. — Condiţiunĭ favorabile pentru plată.

Preţurĭ-curente la cerere gratis şi franco.

18—18.

Dintre tóte hărtiile pentru ţigarete este recunoscută de cea mai bună hărtia de ţigarete veritabilă franţuzéscă

„Le Gloria“

fabricaţiunea d-lorŭ

JOSIFŬ BARDOU & FILS

în PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aurŭ, 16 diplome de onóre marĭ, 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărtia, care în finetă şi bunătate întrece tóte celelalte hărtii de cigarete ce esistă.

„Le Gloria“ este numai atuncĭ veritabilă, décă fiă-care cărticică pórtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuézĕ cu marginele netede séu crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuézĕ şi ca **tuburĭ** şi adecă într'o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria“ este de căpĕtatŭ în **Braşovŭ** la tóte marchetăniile şi băcăniile en-gros, precum şi la fiă-care debitantŭ mai bunŭ de tutunŭ. 29.—52

Sz. **1504**—1893. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatoság, közhirré teszi, hogy a brassói kir. törvényszéknek kucsulátai Ileana Szavu Angelache és társainak Angelache Anasztasia és társai elleni közösség megszüntetése iránti perében 1183/1893 sz. megkeresvénye folytán a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén levő Kucsuláta község határán fekvö a kucsulátai 69. hrsz. tkjvben A † 103/1, 104/1 hrsz. fekvőre 31 frt, 781/1, 784/2 hrsz. fekv. 22 frt, 851/2 hrsz. fkv. 28 frt, 1055/2 hrsz. fkv. 16 frt, 1206/1 hrsz. fkv. 1 frt, 1215/1 hrsz. fkv. 5 frt, 1220 hrsz. fkv 12 frt, 1285 hrsz. fkv. 9 frt, 1295 hrsz. fkv. 37 frt, 1383 hrsz. fkv. 24 frt, 2743 35 frt, 2762/1 hrsz. fkv. 62 frt, 3179/1 hrsz. fkv. 68 frt, 3181/1 hrsz. fkv. 65 frt, 3538/1 3542/1 hrsz. fkv. 55 frt, 3559/1 3561 hrsz. fkv. 41 frt. az árverést, ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893 évi szeptember hó 14-ik napján d. e. 10 órakor** Kucsulata község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 30% át készpénzben, vagy az 1881: LX. törv. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igümin. rend. 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban, 1893 évi April hó 13 ik napján.

212. **A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.**

Sz. **1202**—1893. tkvj.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Posortai Vutia Juon Ganea végrehajtatónak posortai Spiridon Ganea lui Jozse végrehajtást szenvedő elleni 40 frt tőkekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék a fogarasi kir. jbiróság területén lévő Posorta község határán fekvő a pozsortai 84 sz. tjkben A † 182. 183 hrsz. fekvö végrehajtást szenvedett néhai Spiridon Ganea lui Jozsét illetett jelenleg ennek örökösei kiskoru Ganea Juon lui Spiridon és kiskoru Ganea Axente lui Spiridon nevükön álló fele részre 107 frt kikiáltási árban valamint ugyancsak ezeknek és társtulajdonos Ganea George lui Jozse nevében álló a Pozsortai 84 sz. tjkben A † 218, 219 hrsz. fkv. 13 frt, 252 hrsz. fkv. 10 frt, 395 hrsz. fkv. 17 frt, 426 hrsz. fekv. 13 frt, 590 hrsz. fkv. 18 frt, 758 hrsz. fkv. 3 frt, 838 hrsz. fkv. 5 frt, 969 hrsz. fkv. 9 frt 1057 hrsz. fkv. 4 frt 1158 hrsz. 3 frt, 1290 hrsz. fkv. 21 frt, 1349/1, 1349/2 hrsz. fkv. 187 frt, 1380 hrsz. fkv. 29 frt, 1449 hrsz. fkv. 12 frt, 1518 hrsz. fkv. 22 frt, 1655 hrsz. fkv. 6 frt 1819 hrsz. fkv. 6 frt, 2019 b. hrsz. fkv. 9 frt, 2084 hrsz fkv. 20 frt, 2227 hrsz. fkv. 5 frt. 2251 hrsz. fkv. 7 frt, 2298 hrsz. fkv. 9 frt, 2312 hrsz. fkv. 6 frt, 2390, 2391 hrsz. fkv. 19 frt, 2444 hrsz. fkv. 9 frt, 2516 hrsz. fkv. 9 frt, 2559 hrsz. fkv. 15 frt, 2664 hrsz. fkv. 4 frt, 2665 hrsz. fkv. 4 frt, 2774 hrsz. fkv. 1 frt, 2793 hrsz fkv. 3 frt, 2955 hrsz. fkv. 7 frt, 3248 hrsz. fkv. 12 frt az árverést ezennel megállapitot kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1893. évi szeptember hó 13-án d. e. 10 órakor** Posorta község házánál megtarandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál elöleges elhelyezéséről kiállitott szabálszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogarason, 1893 évi. márczius hó 29-én.

A fogarasi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.